

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtak. Cena mu je 3 K za leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnin, reklamacije in in-serati pa: Upravištvu „Domoljuba“, — Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 25.

V Ljubljani, dne 18. junija 1914.

Leto XXVII.

Par besed o naših mlekarnah.

Izmed vseh južnih avstrijskih kronovin je mlekarstvo najbolj razvito na Kranjskem, kjer zajema **petnajst tisoč** posestnikov svoje dohodke iz njega. Nekateri deli dežele, zlasti na Notranjskem od mlekarstva naravnost žive! In sicer je vse to, kar se je doseglo na polju mlekarstva delo zadnjih 10 let. Iz števil, ki jih je izdalo ministrstvo, je razvidno, da se je v kranjskih mlekarnah izdelalo **1901. leta tri milijone litrov mleka**. Leta 1913. se je pa izdelalo **15 milijonov litrov mleka**.

Liberalci, ki niso pri nas na Kranjskem za družega, kakor da razdirajo in v nič devajo kar pametni ljudje z velikim trudom sezidajo, so se vrgli tudi na kranjske mlekarnice. Z veliko škodoželjnostjo pisarijo po liberalnih listih, da bo mlekarstvo propadlo, da se vse mlekarnice kopljejo v dolgovi, da »crkajo« in da bo v kratkem vse skupaj vrag vzel, ki bo vse mlekarnice zaprl.

Ko bi liberalni listi povedali in dali kak dober nasvet, kako naj se mlekarstvo zboljša, oziroma razne napake popravijo, bi človek še požrl s primernim zatajevanjem to zabavljanje, kakor grenke kapljice! Ampak kaj še! To se godi iz same zlobe.

Na ta način skuša liberalna stranka vzeti ljudem veselje do mlekarstva, oškodovati ugled naših izdelkov in pripraviti kmeta ob vse tiste dohodke, ki jih dobiva od mlekarnice.

Resnica pa je, da je 90 odstotkov kranjskih mlekarn brez dolga, veliko njih pa ima še zraven lepe rezervne zaklade. Seveda v vsaki mlekarni gotovo ni vse v redu, kje se pa naide hiša, kjer bi bilo vse in vsem prav!

Kakor so povsod dobri in slabi časi: v trgovini, v kupčiji, v tovarnah, v rokoljstvu, v vinarstvu, tako so tudi v mlečni obrti.

Ti slabi časi so prišli zadnja leta tudi na mlekarstvo, ampak kaj ima ta mlečna kriza opraviti s S. L. S., pameten človek ne ve. Za to je S. L. S. ravno tako malo odgovorna kakor je za vročino v afrikanjskih puščavah. Kdo je pa na Štajerskem in Koroškem kriv mlekarskih slabih časov, ki pritisakajo prebivalstvo še hujše kakor Kranjce.

Da pri nas mlekarski izdelki zastajajo in se ne morejo prodati, da kupčija in delo v mlekarnah pojemata, to je prinesel na Kranjskem hitri razvoj mlekarn.

Mlekarski izdelki so se v kratki dobi neznansko hitro pomnožili tako, da mlekarnice niso mogle redno izpečavati na trgu. Poleg tega pride še konkurenca tujih izdelkov, ki pritiska na ceno domačega blaga. Tudi draginja stori v tem oziru svoje. Premalo zaslužka, premalo denarjal ljudje so prisiljeni, da uživajo cenejše masti kakor margarin, ceres in druge rastlinske masti. Danes se plačuje domače maslo kg po 2 K 80 vin. do 3 K. Isto ceno 3 K ima na Kranjskem tudi dansko maslo, ki ga pošiljajo doli z Danskega. Če človek pomisli, da stane prevoz tega masla ogromne vsote, se mora čuditi, kako je mogoče, da more vzdržati konkurenco z našim maslom.

Ako hočemo zboljšati naše mlekarstvo, je pred vsem potrebno, da si uredimo živinorejo po najnovejših iskustvih in izkušnjah. Da bo mogel kmetovalec prodajati mleko ceneje, ga mora tudi sam ceneje pridobivati!

Izrediti se morajo boljše molzne krave, krmiti se mora na mlečnost ter pravilno ravnati in oskrbovati krave. Koliko se danes o tem piše, predava in uči, stori se v tem oziru toliko, da skoraj več ni mo-

goče in vendar gre vse silno trdo in počasi. Morda bo mlečna kriza k temu pripomogla. Popolnoma enaki pojavi so bili svoj čas v Švici, na Danskem in v Nemčiji. V Švici, kjer je sirarstvo na tako visoki stopnji, se plačuje mleko za sir od 14 do 16 vin. kg, v Nemčiji in na Danskem še ceneje. Dasiravno imajo tam najmanj tako drage delavce kakor pri nas, vendar pa tam veliko zaslužijo živinorejci iz mlekarstva, ker dajo krave tam trikratno množino mleka naših krav. Treba bo zboljšati tudi mlečne izdelke! Tudi to ne gre tako hitro. Švicarji že delujejo intenzivno v sirarstvu že stoletja in še danes ni njih izdelek brez napak. Pomislimo vendar, da je mleko silno občutljivo in se silno hitro pokvari. Le iz dobrega mleka je mogoče izdelati dobre izdelke. V združnih mlekarnah pride skupaj mleko od več sto posestnikov. Ako je samo eno slabo, pokvari ali vsaj poslabša ves izdelek. Kako težka kontrola je tudi pri tako velikem številu.

Treba je izboljšati hleve ter navaditi ljudi snage. Vse to pa gre silno počasi. Zato moramo tudi z izdelki imeti potrpljenje, ker ne moremo zahtevati, da bi bili taki kakor so švicarski ali danski, kjer se v tem že čez sto let deluje in kjer so te nedostatke že zdavnaj odpravili. Tam je bilo treba za to več rodov, — pri nas pa naj se delajo čudeži.

Tudi mlekarski obrati se morajo popraviti. Male mlekarnice se morajo združiti v večje, kjer bode cenejši obrat, blago pa lahko boljše. Tega storiti ni bilo takoj od začetka mogoče.

Najmanj eno tretjino naših članov v mlekarnah postopa neredno; to so pokazale v novejšem času različne sodnijske obravnave. Egoizem je pri nas preveč vkošenjen, zato je premalo smisla za skupno delo. Požrtvovalnosti manjka, katera je potrebna za združno delo. Lokalni prepiri uničijo marsikaj dobrega. To so vse stvari,

katere močno uplivajo na ugodnost mlečne krize.

Manjka nam tudi mlekarške šole. Čez 300 slovenskih mlekarn nima niti ene mlekarške šole. Vrhniški tečajji so prekratki in tudi manjka potrebnih pripomočkov. Potrebna je vsaj enoletna šola za mlekarstvo, spojena z živinorejo in pitanjem prašičev.

Kakor je važno izboljšanje izdelkov samo, tako važna je tudi mlekarška trgovina. Mlekarška trgovina je ena najtežjih, ker se izdelki silno hitro pokvarijo in ker je treba zato veliko obratnega kapitala. Nadalje pa tudi zato, ker ta čas, ko bi se lahko prodalo največ blaga, ga ni, n. pr. po zimi. Kadar se pa težko proda in manj konzumira, ga je pa preveč.

Naš glavni odjemalec so primorska mesta. Tam je mlečna trgovina zelo neredna in je treba velike previdnosti. Zanimivo bi bilo dobiti podatke, koliko tisoč so izgubile tam že naše mlekarnice in vendar se še niso izučile. Tam se dobe ljudje, ki žive samo od sleparstva. Mlečno trgovino je potreba postaviti na solidno podlago. Vsa trgovina zadružnih mlekarn bi morala biti le v eni roki, potem bi lahko šlo, dosegle bi se primerne cene, kar je pa poglavitno, da se za prodano blago dobi tudi denar.

Za skupno trgovino se je ustanovila Mlekarška zveza v Ljubljani. Pričela se je lepo razvijati, zastavila nožo tudi v primorskih mestih s tem, da je napravila tam svoja skladišča. Treba se je bilo dolgo časa boriti, ker so kot slovenskemu in zadružnemu podjetju nasprotovala mesta in trgovci. Vendar je prišla zveza do veljave.

Zalibog, da jo mlečne zadruge, lastne članice niso podpirale tako, kot bi bilo treba. Pošiljale so ji blago le tedaj, kadar ga niso mogle prodati kam drugam. Trgovci so jih hujskali proti Zvezi in nalašč ponujali visoke cene, samo da bi Zvezo uničili.

V tem tiči tudi deloma vzrok, zakaj je mlekarška trgovina na Kranjskem prišla v take težkoče in težave.

Edinosti ni, hujskarija cvete, na površje silijo osebe, ki o mlekarstvu nimajo niti pojma, osebe, ki se razumevajo na to stroko, se pa raje umaknejo.

Še je čas rešitve, toda poseči mora v te razmere močna roka. Sicer pa mlekarstvo vzlic temu napreduje in donša milijone našemu kmetu; razmere naj se uredi, colnina na tuje blago se bo zvišala in vse bo šlo zopet v redu.

Naši posredovalni uradi in ljudstvo.

Na podlagi deželne postave z dne 11. septembra 1911, št. 12 so se ustanovili po celi deželi posredovalni uradi, ki imajo namen, oziroma nalogo, v spornih zadevah med strankama posredovati, da se doseže mirnim potom sporazum in tako preprečijo nepotrebne in drage tožbe.

Ali mar ni to blag namen? Ljudstvo pa še premalo vpoštevata to novo po-

stavo. Še vedno se rajše zateka k odvetnikom za vsako majhno stvar. Če n. pr. sosed izreče v nejevolji kako psovko svojemu sosedu, pusti ta takoj vse delo na miru ter hiti in dirja k odvetniku vložiti tožbo, češ, bo vsaj več stroškov.

Advokat se najprvo prepriča o premoženjskih razmerah tožitelja, potem pa takoj vloži tožbo. Take tožbe stanejo večkrat po par sto kron, katere mora toženec odvetniku plačati. Marsikateri kajžar je že moral prodati edino kravo, da se je rešil advokata.

Vprašam, kaj ima tožitelj od tega, če sosed tako grdo oškoduje? Nič, prav nič drugega, kot enega sovražnika več.

V mojih mladih letih ni bilo tega, smem reči, da pred 40 leti skoraj ni bilo slišati o tožbi radi žaljenja časti; sedaj je pa vsak takoj do mozga razžaljen in išče maščevanja.

Lep dokaz, da je to resnica je ta, ker se je v 10 letih število odvetnikov na Kranjskem podvojilo in vsi imajo dosti opravila; večinoma imajo kmečke pravde; gospodje se malokdaj tožarijo.

Naj še omenim žalostne razmere na kmetih, pri mejah. Kolikokrat se dva sosedata sporečeta zaradi njunih posestev za malenkostno stvar, dostikrat komaj — za pol metra zemlje; takoj sta pri advokatu, vsak izmed nju trdi, da ima prav in da ne odneha, če tudi gre do voli iz hleva. Ali mar ni to nes pamet? Splošno se govori, da posestvo malo dobička donša; tu pa je ena ped zemlje toliko vredna, da dva vola in še več postavi na — sapa, ne glede na to, da že vsled dolga komaj — diha. Jaz celo poznam posestnika, ki so s takimi pravdami prišli ob celo svoje imetje.

Vse take okoliščine so bile našim poslancem znane; to jih je napotilo, da so ustanovili na kmetih posredovalne urade, ki naj bi pomirjevali razburjene duhove.

Doseglo se je sicer precej, a še veliko več bi se lahko doma uredilo, ko bi ne bili ljudje tako strahovito škodoželjni in maščevalni.

Nekoč sem slišal človeka, ki se je izrazil: »Te tožbe pri županstvu, tiste glihenge, to ni vse skup nič, saj ni nobene kazni itd.« Seveda, posredovalni uradi nimajo za podlago kazenskega zakona, to je resnica, a pomisliti je treba, da je imel postavodajalec dober namen isto doseči, kar bi se doseglo potom pravde pri sodišču; ljudstvo je pa le potov k sodišču in velikih stroškov obvarovano.

Vsakega župana je dolžnost, opozoriti svoje odbornike, da naj skušajo prepirljive sosedo napotiti k posredovalnemu uradu, ne pa k odvetnikom. Sploh pa naj se upošteva izrek: »Ko bi v ljubezni drug z drugim potrpeči, zlati raj bi že na tem svetu imeli.«

Francišek iz hribov.

Albanija.

MEČ IN PLUG.

V Albaniji je vse narobe. Na jugu — v Epiru — kjer je večina prebivalcev grškega rodu, zahtevajo popolno samostojnost in se pripravljajo z vsemi sredstvi, kako bi se mogli odtrgati od Albanije, kamor jih je pridelila komisija evropskih velikih držav; na vzhodu se trudijo Srbi, da bi izlepa ali izgrda dobili nekaj pokrajju zase; najhujši je pa upor mohamedanskih Albancev proti protestantskemu Nemcu Wiedu, ki so ga jim poslali za kneza. Pri vsem tem je pa čisto jasno, da velike države niso edine med seboj. Lahki odkrito drže z uporniki in jim pomagajo. Wied jim ni všeč, češ da preveč drži z našo državo; uporniki pa pravijo, da hočejo iti z Lahy roko v roki. Kakor smo pravili, tako se je zgodilo. Mohamedanci so v večini, in ti se ne bodo nikomur pokorili; sami pa tudi niso sposobni voditi države. Med uporniki se sliši očitno zatrevanje, da hočejo biti zopet pod sultanom.

Gotovo je, da je pri teh rečeh verska plat velikega pomena. Mohamedanec noče, da bi bil poleg njega kristjan ravnopraven. Ko bi jim bilo kaj na tem, da si ohranijo res samostojno albansko državo, ki so jim jo velike države — pred vsem Avstrija in Italija s tolikimi stroški skövali skupaj, bi morali vsi, kar se jih prišteva k albanskemu rodu, skupaj držati in drug drugemu pomagati, da se mlada državica lepo razvije. Zdaj je pa ravno narobe. Vedni poboji, neprenehno bojevanje, zemlja neobdelana, ljudje vsi zbegani; nikjer reda in miru. Knez, ki je komaj prišel, mora samo za to skrbeti, da si ohrani pot, po kateri bo mogel uiti. Nasprotje med našo in med laško državo je od dne do dne večje in s tem tudi nevarnost, da pride še do hujših reči.

Ni pa edina vera, ki žene mohamedanske Albance v upor. Gre jim tudi za gospodarske predpravice. Tam je tako, kakor povsod, kjer vladajo mohamedanci: Mohamedanski veleposestniki — age in begi — se boje, da bi se ne oprostil kmet, ki jim mora zdaj delati in dajati tretjino svojih pridelkov. Za to jim gre. Delati nečejo, pa tudi ne znajo; zato hočejo ohraniti razmere, kakoršne so bile prej. Po drugih državah na Balkanu, kjer so prišli kristjani do veljave, oprostivši se turškega gospodstva, vidijo albanski veleposestniki, kako gre ta reč. Kmet postaja svoboden, age in begi pa zapravljajo odkupnino in namestu stare imenitnosti se jim obeta v bližnji bodočnosti kruta revščina. Na Bolgarskem in Srbskem ni več mohamedanskih veleposestnikov in njim usuznjjenih kmetov. Kmet je prost in napreduje, ker ve, za koga dela. Dokler je moral dajati tretjino vseh pridelkov gospodarju, je delal le toliko, da se je preživil; na kak napredek v gospodarstvu sploh mislil ni. Zdaj je drugače! Na svojem dela zase in za svo-

jo družino; in to ga dviga, da se vedno bolj trudi, kako bi zboljšal svoje posestvo.

Albanski age in begi to vedo in za to hočejo imeti mohamedanca za gospodarja svoje zemlje. Če ne more biti sultan, cesar pač ne bodo drugi pustili in bi bilo tudi zato nemogoče, ker Turek njima zdaj nobene ga stika z Albanijo, naj bo pa vsaj kak domač mohamedanec za kneza. Tako upajo, da si bodo ohranili svoje kmečke sužnje. Da pa mohamedansko ljudstvo privabijo na svojo stran, jim slikajo, kakšna krivica bi se godila mohamedanski veri, ko bi v deželi, ki je po večini mohamedanska, vladal krščanski knez.

Ne vemo, kaj pride. Eno je pa gotovo: mohamedanskih ag in begov tlačanstvo se ne da več držati v Albaniji. Kdor bo hotel narediti red in mir, mora potlačiti age in bege in jim — če je treba s silo — odkupiti kmete, da bodo svobodni mogli napredovati. Na Balkanu povsod ima kmet glavno besedo; to velja tudi za Albanijo. Miru ne bo, dokler se ne zagotovi kmetu miren obstoj. Dozdaj je veljal za ves Balkan meč; namesto meča je treba spraviti v veljavo plug in s tem tisti stan, ki s plugom obdeluje zemljo in prideluje kruh in varuje svobodo.

Punt na Laškem.

Deset tisoč puntarjev zaprtih.

Na Laškem so se vršili pretekli teden veliki krvavi izgredi in poboji, pri katerih je bilo več vojakov in puntarjev usmrčenih, zaprli so jih pa na tisoče.

Kravalji v Jakinu.

Cestni nemiri so se začeli v Jakinu (Ankona), mestu, ki leži blizu Lorete, na Adrijanskem morju, ravno na obali, ki leži nasproti glavnemu mestu Dalmacije Zadru.

Vstaja se je začela takole: Mestni republikanci so hoteli predzadnjo nedeljo, dne 7. junija imeti neki shod, na katerem bi ropotali zaradi nekega anarhista, po imenu Mazetija, ki ga je vlada dala za preti. Vlada jim je shod prepovedala, ali kljub temu so se zbrali na shodu in začeli besneti. Najprej so policijskega uradnika na shodu pretepli s palicami, da jim je komaj ušel. Nato se je začela v mestu prava revolucija. Ko so prišli policiji vojaki na pomoč, se je začel resen boj. Z oken so pokali revolverji, metali so iz hiš na vojake, stole, cunje, čevlje, kamenje, lonce in razen smrad. Upili so na vojake: Proč z morilci, proč s kraljem! Pokradli so puške in revolverje iz trgovin in streljali na vojake. Naskočili so tudi hišo ruskega konzula in pobili vse šipe. Pri izgredih je bilo ranjenih zelo težko 12 vojakov in 7 demonstrantov, katere so prenesli v vojašnico. Ubiti so pa bili 3 vstajniki.

Krvavi dogodki pri pogrebu.

Ko je mesto zvedelo, da so 3 demonstranti ubiti, se je odelo vse v črne zastave. V nedeljo zvečer je bilo vse v črnem in po mestu je zavladal mir. Naslednji torek, 9. junija, je bil pogreb ubitih. Pri pogrebu je zopet prišlo do hudih izgredov.

Ko je neki odvetnik na oknu svoje hiše kadil cigaro in gledal pogreb, so začeli nanj pogrebci streljati. Pogreb se je ves ustavil, zmešal in začelo se je zopet cestno streljanje, pri katerem je bilo več ljudi ranjenih. Policija je komaj in komaj zopet red napravila.

Krvava stavka v laških mestih.

Kakor bi pihnil, dogodki v Jakinu so vžgali splošen upor po laških mestih, zlasti v Gornji Italiji. Delavci so proglasili pred praznikom sv. Rešnjega Telesa, splošen štrajk. Začeli so se velikanski kravalji.

V Turinu so napadle množice več državnih vozov, na katerih so vozili tobak vreden 40.000 lir. Razbili so vse, kar jim je prišlo v roke. Podrli so tramvajske vozove, nanесли tramove in naredili po ulicah nasipe, za katerimi so streljali, da niso mogli vojaki do njih. Razbijali so gostilne, kavarne in se večkrat spopadli z vojaki. Pri nemirih je bilo ranjenih več sto ljudi, 8 težko ranjenih, 5 mrtvih. Nad mestom je proglašeno obsedno stanje, zaprli so pa 1.200 ljudi.

Hudi nemiri so bili nadalje v Milanu. Tam so porušili več vozov, tramvajev, vdrli v več trgovin in kradli puške. Po vseh ulicah so zaprli trgovine, ker so se zbal puntarjev. Polastili so se avtomobilov in fiakerskih voz, jih prevrgli in zajezili ulice, da so se lažje branili proti vojaštvu. Demonstrantov je bilo čez 30.000. Vojaki so napravili slednjič red s puškami in sabljami. Zaprli so 1000 demonstrantov.

Podobni dogodki so se vršili po drugih mestih. Najhujše je bilo dne 10. junija, dan pred praznikom sv. R. Telesa. Demonstrantje so podirali telegrafske in telefonske drogove, rezali žice, ustavljali vlake, razdirali železne tračnice, metali kamenje na železnične ceste. Da niso mogli vlaki naprej, so se ženske vlegle na železne progel v Rimu so zaprli 2000 ljudi, ranjenih je bilo blizu 100 oseb, zlasti veliko policajev. V Florenci je bil en vstajnik ubit, 2 težko ranjena, več sto pa zaprtih. V Parmi so razrušili neko kapelico na mostu čez reko Mezzo in pometali svetnike in podobe v vodo. Blizu Piačence so zaminali neki železni most čez reko Ardo in ga pognali v zrak. V Kastelu Bolognere so zažgali kolodvor. Proti postaja načelniku in 5 vojakom, ki so postajo branili, je planilo 5000 mož in žena in jih zapodilo v beg. Vse so raztrgali, polili z bencinom in zažgali. V Imoli so zažgali sodnijo.

Cerkve gorijo.

V Fusignanu, trgu s 5000 prebivalci so vstajniki napadli 4 cerkve in jih oropali. Stole, klopi so iznesli iz cerkve in napravili iz njih nasipe, za katerimi so se branili proti vojaštvu. Zažgali so cerkvene podobe, knjige in cerkv. perilo in kradli puške in revolverje. V Alfonsinu so zažgali mestno cerkev in mestno hišo, da sta obe zgoreli. V Santi Agati so zažgali mestno hišo. V Mezanu pri Raveni so zažgali vse cerkve in udrli v župnišče. Pred vstaši so bile tudi ženske, oborožene z vilami. Okradli so skladišča žit na kolodvoru. V Senigaliji so zažgali cerkev, porušili vodovod in podrli žitna skladišča. Udarili so

se z orožniki, ki so dva vstaša ubili, dva pa težko ranili.

Počasi se vrača mir v deželo, delavci gredo zopet na delo. Nekateri kraji izgledajo tako, kakor bi po njih vojska divjala. Zelezne ceste so razdejane, uradi opustošeni, požgane cerkve, porušeni mostovi, mestne hiše v razvalinah in nešteto ranjencev v bolnišnicah. V pokrajini Romagna, kjer je bilo najhujše divjanje, je še danes zbranih nad 12.000 vojakov, ki varujejo imetje in življenje mirnih meščanov.

NEMŠKI CESAR NA ČESKEM.

Pretekli petek se je pripeljal na Češko v grad Konopište k našemu restolonasledniku nemški cesar Wiljem. Z njim sta prišla tudi državni tajnik in mornariški poveljnik. Pravijo, da so se razgovarjali o tem, kako bo treba boljše mejo zavarovati proti Rusiji in Rumuniji. Šlo se je tudi za nove bojne ladje, katere bo treba zgraditi, da Rusija kar tako ne udere preko Carigrada in Dardanel na Sredozemsko morje.

ISTRSCKE DEŽELNOZBORSKE VOLITVE.

Pri zadnjih volitvah v istrski deželni zbor v splošnem razredu, kjer volijo vsi 24 let stari moški, so dobili Slovani 30.666 glasov, Lahi 21.028 glasov, socialni demokratje pa 5.571 glasov. Vseh glasov je bilo oddanih nad 57.000. To pot se je prvič zgodilo, da stopi v deželni zbor 1 laški krščanskosocialec dr. Spadaro, ki je zmagal proti laškemu liberalcu v ožjih volitvah. V mestu Pulju je zmagal laški liberalc, učitelj Korenič. Socialnodemokratski kandidat je ostal proti njemu v manjšini samo za kakih 50 glasov. Nemci so volili Laha.

RUSKI CAR IN RUMUNSKI KRALJ.

Dne 14. junija, preteklo nedeljo je pripeljalo rusko bojno brodovje vso družino ruskega carja Nikolaja v rumunsko luko Konstanca. Na kopno so se izkrcali car Nikolaj s carico, s 4 hčerami in carevičem. V Konstanci so čakali na nje rumunski kralj Karol, rumunski prestolonaslednik Ferdinand in vsi rumunski ministri. V Konstanci se vrše velike slavnosti na čast visokim gostom. Ministri so napivali rusko-rumunski zvezi in prijateljstvu.

Listek

Smrt.

Poljsko spisal Jan Lada.

(Konec.)

Dolgo časa se ni nihče oglasil. Zadnje čase se je prelilo toliko solzá, da je njihov vir usahnil. Vsi smo stali tiho, oči uprte v tla, samo roke so se nam kakor same od sebe krčevito stiskale. V tem začne bti stenska ura.

Stric Ksaver naenkrat vzdigne glavo, kakor da bi se bil prebudil iz spanja, ter začne šteti: ena, dve, tri... šest.

»Šest ura...« je zasepetal. »Ob šestih takoj se izvrši obsodba...«

»Jezus, Marija!« je zastokala gospa Felicija; »to uro, ta trenutek...«

Ni izgovorila do konca, ampak je odhitela v sosednjo sobo in se jokajoč zgrudila pred oltarjem.

Tudi drugi so šli za njo. Stric Ksaver je pokleknil na pragu na obe kolena in se je sklonil tako nizko, da se je z glavo dotikal tal. Njegovo krepko telo se je kmalu začelo tresti od glasnega ihtenja.

Jutrajnja svetloba je bila silno slabotna in je naznanjala meglen, težak in žalosten dan. Skozi okno so silili v sobo snopi bele svetlobe, zlivali so se v rumeno luč sveč in so ožarjali obličja, ki so bila mrtvaško bleđa. Vsi smo klečali in molčali. Samo včasih je prekinilo to grobno tišino zatajeno ihtenje ali pa kakšna glasnejše izgovorjena beseda molitve.

Mati je še vedno ležala pred oltarčkom na obrazu in se ni ganila, kakor da bi bila mrtva.

Ne vem, kako dolgo je to trajalo. Toda končno je tudi to prenehalo.

Iz ulice se je zaslíhal ropot voza, nato koraki na hodniku, potem v predsobi... Nekdo je prišel, toda ustavil se je v jedilnici, kakor da si ne bi upal naprej.

Izmed nas se ni nihče ganil. Klečali smo vsi še naprej — samo še večja tišina je zavladala. Srce nam je skoraj nehalo tolčilo. Čutili in zavedali smo se vsi, da pomenijo ti koraki nekaj strašnega, da prinašajo smrt. Bližalo se je, česar smo vsi pričakovali... Toda nihče ni imel toliko poguma, da bi šel nasproti.

Na pragu je stal pater Osmolski, smrtno bleđ, priklanjaje se nam. Za njim je stal gospod prelat in ga je podpiral.

Mati se je mahoma dvignila in klečeč obrnila obraz prislecema.

Iz ust, ožganih od vročice, je mogla iztisniti samo eno besedo:

»Že!«

Pater Osmolski je šel k nji, tresoč se na vsem telesu. Nekaj je držal v iztegnjenih rokah in ji podal. Bil je to škapulir in križček s svetinjicami.

»Prosil me je, da bi to dal materi... bratu...« je dejal s pretiranim glasom.

»Zahvali Boga, hči v Gospodu!« se oglasi prelat. »Bog te je za vredno spoznal, da si dala mučenca za domovino in nebesom čisto dušo. Tamkaj te on pričakuje ter prosi zate, da bi mogla pogumno in moško nositi svoje trpljenje.«

Mati je nekaj trenutkov tiho klečala, pritisnjajoč svoje ustne na škapulir. Stisnila me je k sebi ter je pritisnila škapulir in križček na moja usta.

Na škapulirju sta bili dve temnordeči, vlažni kaplji.

»Poljubi, spoštuj, posnemaj...« je šepetala. »To je kri tvojega brata, našega Stanka. Prelil jo je za Poljsko, za vero...«

In zopet je bilo tiho. Toda naenkrat se je razlegel v tej tišini glas stare matere Justine. Ker je bila slepa in gluha, ni vedela, kaj se godi okoli nje in za časa splošne groze je sedela molče in mirno v svojem naslonjaču, kakor da bi bila mrtva. Zdaj pa se je zgodilo z njo nekaj čudnega. Glava se je vzdignila, njene motne in mr-

tve oči so se zjasnile v nenavadnem sijaju, na obrazu so zatrepotali znaki življenja in njen glas je zadobil življenjsko moč. In slisali smo njena usta izgovarjati besede sv. pisma:

»Jaz sem vstajenje in življenje; kdor v mene veruje, ne bo umrl vekomaj!«

Mati je nekaj časa molčala, obraz svoj skrivajoč v dlaneh.

»Slisiš?« pravi prelat. »Tvoj sin živi. Umrl je kakor svetnik — živel bo na vekomaj!«

Mati je končno dvignila glavo — in začudil sem se, videč jo tako mirno.

»Verujem to,« je dejala tiho; »verujem z vsem srcem in hvalim Boga. On je dal, On je vzela... Vzela je na svojo slavo, vzela je k Sebi nedolžno žrtev... Njegova volja je sveta! Ne moja, ampak Njegova volja naj se zgodi!«

In zopet se je s čelom priklonila do tal. Nihče ni več izpregovoril besede — samo stari duhovnik je pokleknil pred oltarjem in molil na glas:

»Angel Gospodov...«

Rana ura.

»Rana ura — zlata ura«, pravi star pregovor. Seveda je treba nekoliko samopričiganjanja, da zapusti človek na vse zgodaj udobno posteljo in marsikdo vstaja res s prepričanjem, da mora prezgodaj iz postelje. Vendar pa so časi, ko vstane vsakdo z lahkoto, kadar n. pr. pričakuje jutraj kake drage mu goste ali kadar mora iti na kako potovanje itd. Kako je to, da takrat lahko vstanemo?

To pride od tega, ker moramo, ker hočemo. V volji je največja težava in kdor nima volje, je velik revež. Navaditi se pa moramo, da smatramo rano vstajanje za svojo dolžnost. To je zdravo in nam prinaša tudi mnogo časa. To je vsakdanja vaja samozatajevanja in pospešuje svežost ter dobro voljo.

Kako je to, da stara in hvalevredna navada ranega vstajanja vedno in vedno bolj izginja? Ali smo postali že tako slabotni, da ne moremo več zgodaj vstajati?

Stvar je naslednja. Ludje so imeli včasih bolj močno zavest dolžnosti, več energije, samozatajevanja ter so manj hlepeli po uživanju. Ko pa so začele pojemati te čednosti, ki so bolj kot vse drugo pogoj zadovoljnosti, je začelo pojemati tudi rano vstajanje in se pojavljati dolgo spanje. Večer, ki je odmenjen oddihu in zabavi, se podaljša pozno v noč, jutro pa, ki je namenjeno bolj ko vsak drug dnevni čas enegičnemu delu, se pa skrajša z neprijetno dolgim spanjem. Posledica je, da zjutraj nimamo dovolj energije, da bi se iztrgali iz spon spanja, kljub temu da ne podcenjujemo važnosti ranega vstajanja. Kako svež je duh rano zjutraj, kako lahko gre delo izpod rok in kako krasen je izprehod navsezgodaj v ranem jutru!

Angleži imajo zelo primeren pregovor za rano vstajanje: »Early to bed and early to rise, makes a man healthy, wealthy and wise.« (Zgodaj iz postelje, zgodaj k počitku, pa boš zdrav, bogat in moder povrh.)

Da je rano vstajanje zdravo, trdijo tudi zdravniki. Ena ura spanja pred polnočjo je več vredna kot tri po polnoči. Gotovo je, da pridobi telo na svežosti in čistosti, značaj na energiji, pogumu in veselosti in gotovo je tudi, da je najbolj rano na svojem mestu, v marsičem pred ostalimi. Kar se tiče trditve, da rano vstajanje bogati, dokazuje že navedeni stari slovenski pregovor, ki pravi »Rana ura — zlata ura«. Kdor bo nekaj časa zgodaj vstajal, bo kmalu spoznal, kako velika je razlika med zgodnjim in poznim delom in kako hitro gre vse zjutraj izpod rok in kako dolg je dan, ki daje dovolj prilike za vsako delo.

V vročem poletju je pa pravzaprav jutranji čas edini čas, ko se morejo razna domača in gospodarska dela opravljati brez večjega napora, kajti v vročih dnevih urah postane telo leno in duh malo prožen. Rana ura — je zlata ura! Zlato bomo našli prav gotovo, ako bomo zgodaj vstajali!

Dom in svet.

Cerkvene vesti. Letos bodo brali novo sv. mašo sledeči gospodje novomasniki: 1. Rupnik Francšek iz Črna Gora nad Idrijo. 2. Stanonik Maksimilijan s Trate. 3. Sušnik Francšek iz Šmartna pri Litiji. 4. Zalokar Anton iz Mengša. 5. Anžič Anton iz Sostrega. 6. Dežela Janez iz Ledin. 7. Platiša Janez iz Škofje Loke. 8. Prebil Ferdinand iz Moravč. 9. Sadar Janez iz Javorja pri Litiji. 10. Stupica Jožef iz Sodražice. 11. Vavpetič Francšek iz Kamnika. 12. Vindišar Janez iz Šmartna pri Kranju. Subdiakonati bodo prešli 12. julija, diaconat 14. julija in presbiteriat 16. julija. — **Premeščeni** je bil gospod kaplan Leopold Erzín iz St. Ruperta v Trebnju; gospod Jakob Širaj iz Kranjske gore k D. M. v Polju.

Umrli so v Ljubljani: mestni učitelj Anton Arko. V sredo popoldne je v Novem mestu preminul dvorni svetnik Josip Gerdešič, predsednik okrožnega sodišča v pokoju. Bil je odlikovan z redom železne krone III. vrste, nadalje je bil pokojni častni meščan novomeški in višnjegorski. Dočakal je lepo starost 80 let. — V Šmariji pri Ljubljani pa je dne 9. junija 1914 umrl Matevž Škerjanc, posestnik in bivši večleten župan šmarske občine. Pokojnik je bil vzoren gospodar in v občini obče priljubljen. — V Ljubljani je umrl Jernej Pečnik v visoki starosti. Najbolj je bil poznan kot izkopovalec prazgod. in rimskih starin. Sodeloval je od leta 1881 naprej pri vseh izkopavanjih na Kranjskem. — V ženski bolnici v Novem mestu je umrla občespoštovana gospa Josipa Dularja, posestnika in mlinarja v Vavtvasi.

Solsko leto kranjskih srednjih šol se konča letos 4. julija.

Prpravite se za nedeljo, dne 5. julija! Možje in mladeniči, žene in dekleta v okolici Ljubljane in v bližnjih krajih, v nedeljo, dne 5. julija prihitite vsi v Ljubljano. Pridejo med nas naši slovenski koroški bratje in sestre v svojih prekrasnih narodnih

nošah in s svojimi pevskimi zbori. Naj bo to veliko slavlje naše zavednosti!

Papirnaté bombe so za »Dan« razkritja uradne revizijske komisije o sramotnem liberalnem gospodarstvu na ljubljanskem magistratu. **Potvorjene knjige, potvorjene bilance, lažnjiva uradna poročila, protipostavno izžemanje hišnih posestnikov, zapravljanje davčnih denarjev** in podobne reči — vse to so za liberalce »malenkosti«, ki se povsod lahko primerijo. Ali je pri liberalcih povsod tako? Lepa družba! Kar se pa »papirnatih bomb« tiče, se bo že še pokazalo, kolikó so vredne.

Šukljejeve cukrarne — zmrznilo. Sobotni »Slovenski Narod« naznanja popolni fiasko akcije za ustanovitev sladovne industrije na Kranjskem, ki so jo začeli liberalci pod vodstvom bivšega deželnega glavarja p. l. Š u k l j e j a. Nam je bilo od začetka jasno, da iz te z velikanskim tam-tamom začete kampanje nič ne bo. Resnični strokovnjaki so se pomilovalno smehljali naivnim potezam združenih liberalnih »industrijalcev«. Motili jih pri »delu« nismo, in sicer načeloma ne, ker smo hoteli s tem manifestirati, da nam je prav, če pride kaj podjetja v deželo, naj si bo od katerekoli strani. Zase smo pa seveda bili na jasnem, da bo cele stvari konec v tistem trenutku, ko bo porabljenih tistih 7000 K, ki so jih podpisali kot ustanovne stroške. In res se je tako zgodilo. Za zabavo naših čitateljev pa še povemo, da sobotni »Narod« dolži »klerikalce«, da so zakrivali fiasko liberalnih cukrarn! Čudno, da ne trdi še, da so klerikalci porabili ustanovne stroške. Usoda cukrarn kaže z nova, da je vse za nič, kar pride od naših liberalcev.

Protestantje v Ljubljani. Kakor so dognale mestne oblasti, šteje Ljubljana sedaj 600 protestantov. Sedaj zbirajo med seboj denar, da postavijo protestantovsko šolo v mestu.

Zagrebski nadškof na Bledu. Zagrebški nadškof dr. Ante Bauer namerava svoj enomesečni odpočitek prebiti na Bledu, kamor se je odpeljal 11. t. m.

Slovensko trgovsko šolo v Ljubljani priporočamo staršem, zlasti trgovcem, ki hočejo dati svojim sinovom temeljito trgovsko podlago, katera je dandanes za gospodarski obstoj naših trgovcev neobhodno potrebna. Opozarjamo na tozadevni oglas.

Cirkus Charles pride v kratkem v Ljubljano. Kolikor se da posneti iz velikanske reklame, ki jo razvija to podjetje po vsem svetu, bomo imeli prihodnje dni v Ljubljani nekaj takega, kar nam je pokazalo svoj čas podjetje Barnum & Beli. Nastopilo bo 600 oseb in 400 živali, prostora bo za 20.000 oseb, šotori bodo zavzeli površino 25.000 kvadr. metrov. Med drugim pripelje seboj to podjetje 100 pravih amer. Indijancev. Več bodo povedali dnevniki lepaki.

Smrt učenjaka. V Zagrebu je umrl 8. junija znamenit zgodovinar profesor na vseučilišču Tadej Smičiklas. Hrvatom je napisal njihovo zgodovino.

Redilna moč mleka. Ibro Husič v Kalsiji, okraj Zvornik na Hrvaškem, je pred 22 leti požrl, ko je jedel kokošje meso, ko-

ščico, ki se mu je zabolala nekje blizu želodca in tam obtičala. To se je zgodilo v prvem letu Ibrovega zakonskega življenja. Od takrat dalje ni pokusil ibro nikake hrane in čuti, da bi je ne mogel spraviti v želodec; pije samo mleko. Vođe se napije morda v treh letih enkrat. Kmet opraviha vsa navadna kmečka dela. Res je suh, ali zdrav in vesel. Otrok ima 10. Navadno popije na dan 3 litre mleka, včasih pa po cele aneve spije samo pol litra mleka. Star je 40 let.

Slovinci in Hrvatje v Trstu dobe zopet novo šolo. Kupili so v Trstu nasproti Lojdovi palači krasno palačo za 600.000 K od nekega plemenitasa po imenu Ekonomo. V hiši bodo odprli slovensko in hrvaško šolo.

Prvo hrvaško romanje v sveto Deželo bo letos, dne 1. septembra. Voditelji tega romanja so očetje franciskani v Zagrebu. Pot gre čez Trst do Jate, potem do Jeruzalema po železnici. Iz Jeruzalema bodo romarji obiskali sosedna svetišča: Bettehem, Sv. Janez v Gorovju, Emaus, Jordan in Mrtvo morje. Romarji se vrnejo nazaj 21. septembra. Za romanje so določeni trije razredi: I. velja 500 K, II. 430 K, III. 300 K. Za ta denar imajo romarji vso vožnja in vso postrezbo sem in tja. Vsak, kdor se želi udeležiti tega romanja, naj se oglasi na naslov: **Vodstvo I. Hrv. romanja v sveto Deželo, Zagreb, franciskanski samostan.** Slovenci se tudi lahko obrnejo na g. P. Hieronima Knoblehar, franciskana na Brezjah, Gorenjsko.

Domače hranilnice so najboljše. Kakor pišejo listi, bodo zgubili vsled poloma hranilnice v Karlovcu vlagatelj blizu 4 milijone kron. Hranilnica ima namreč 7 milijonov kron izgube, od katerih so kriti samo 3 milijoni. Nekaj denarja bodo izgubili tudi Belokranjci na meji, ki so vlagali denar v to hranilnico. Polom je zakrivil voditelj hranilnice, ki je lovil po svojih agentih denar po kmetih in ga zapravljaj na borzi v Budimpešti. Držite se domačih hranilnic, tam je vse varno in vsak vinar naložen v dobrih rokah. Domači ljudje dobro vedo, komu posodijo, za tuje zavode pa ne vemo, kam denar dajejo!

Častilci kralja Matjaža. Na Štajerskem je umrl blizu Slovenjega Gradca neki 72 let stari čudak, ki je stanoval že dolgo dobo let s svojim sinom v neki stari podrtiji na svojem posestvu. Kar sta imela živine, je bila kar tako privezana za drevje. Jedla sta oba zelo slabo, oblačila sta se še slabše; perila sploh nista poznala, vode tudi ne dosti. Vsako leto sta kupila par kilogramov smodnika in streljala za Veliko noč. Molila sta le kralja Matjaža.

Šestkratni požar tekem 24 ur. Na domačiji kmeta Parenzana v bližini Pirana v Istri je tekem 24 ur šestkrat izbruhnil ogenj. Prvič okoli pol 7. ure zvečer. Gorila je postelja. Ogenj so pogasili. Za tem se je pojavil rdeči petelin vsake tri ure do 7. ure zjutraj. Vsakokrat so ogenj z velikim naporom udušili. Domačinov se je lotil velik strah, ker niso znali, kdo jim zažiga. Slednjič so prijeli slaboumno domačo dekle Katarino Parenzan, ki je iz zabave zažigala očetov dom. Spravili so jo potem na varno

Pivovarne v Avstriji. Po izkazu finančnega ministrstva je v letu 1913 propadlo 35 pivovaren. Ob koncu leta 1913 je bilo v sami Avstriji — torej brez Ogrske in Bosne — 1111 pivovaren. Od tega števila jih pride na Češko 555, Moravsko 93, Šlezijo 27, Spodnjo Avstrijo 42, Zgornjo Avstrijo 127, Galicijo 88, Solnograško 37, Štajersko 24, Koroško 34, Tirolsko 31, Vorarlberg 26, Kranjsko 7, Bukovino 7, Trst 1, Goriško, Istro in druge dežele 13.

Zapravljivost. Leta 1911. se je v Avstro - Ogrski zapilo 1500 mil. kron. Isto leto so imeli žitni pridelki ceno 1552 mil. kron. Krasno gospodarstvo!

Boj se juda. V judovsko - mažarski hranilnici v Topolčanah je zmanjkalo 1.941.000 K. Na čelu zavoda so stali judje: Felsenberg, Pollak, Ehrenfreund, Löw-Beer, kradli so eden bolj ko drugi. Škodo bodo nosili seveda vlagatelji, ki so večinoma kmetskega stanu. In vendar bodo judom zopet verjeli, ker mečejo okrog sebe prazne fraze o napredku in za nazadnjaka proglašajo vsakega, ki jim malo stopa na pete.

Kaj pripoveduje rešeni potnik s poplajene ladje: Učitelj Levis se je vozil z nesrečnim parnikom »Empres of Ireland« (Irska carica) na Angleško. Imel je pri sebi ženo in dva otroka, ki jih je vse izgubil ob nesreči. Njega so rešili. Pripoveduje takole: Imeli smo dvojno kabino. Žena in otroka, šestletni deček in šletna hčerka, so mirno spali, jaz pa sem čul in razmišljal o bodoči usodi. Kmalu sem začutil, da je parnik zmanjšal hitrost, par minut nato sem zaslišal različne signale in razburljive kliče in temu je sledil strahovit pok in hrest. Kabina se je silno stresla, vse se je vpijgibalo, vrata so se odprla na stečaj. Slišalo se je ječanje in obupni klici ljudi med silnim pokanjem in hrestom lesa in železa. V temi sem pograbil ženo in otroka in v samih srajcrah smo tekli na krov. Tu se nam je nudil strašen prizor. Moški in ženske so tekali sem in tja in strahovito vpili in kričali. Napol nage okrvavljene postave so begale po krovu in blazno tolkle okrog sebe. Ljudje so se pobijali med seboj in porivali drug drugega v morje. Moja žena se je onesvestila. Zadel sem jo na ramo, vzela otroka v naročje in iskal rešitve. Toda še preden sem prišel na rob krova, sem začutil vodo, ki je silno hitro naraščala. Čutil sem, da se potapljam, silen val nas je vrgel s krova in padali smo v silnem vrtnicu. Ko sem prišel zopet na površino, bil sem še pri zavesti, ni bilo žene na hrbtu, v rokah pa sem držal samo še enega otroka, in sicer deklico. Vrgel sem jo na hrbet in plaval v temno noč. Naenkrat je otrok strašno in bolestno zakričal, zadel ga je brčkone kak les v glavo. Čutil sem, kako so odnehale otrokove ročice okrog mojega vrata in preden sem mogel otroka prijeti, je izginil v valovju. Vdrla mi je voda v usta, potopil sem se in onesvestil. — Prebudil sem se po večurni omedlevici v vlaku v Quebec sam, brez žene in otrok.

Napredek in izobrazba. Na Francoskem se je od leta 1871 podvojilo število analfabetov v armadi, torej ravno

od začetka republike in šole brez Boga. Na 200 tisoč otrok jih pride 45 tisoč, ki šole ne obiskujejo. Francoski učitelji so najbolj slabo plačani v Evropi.

Železnice. Na celem svetu je več kot en milijon kilometrov železnic. Od tega pripada na Ameriko 534.523 km, na Evropo 357.168 km, na Azijo 90.688 kilometrov, na Avstralijo 39.980 km in na Afriko 38.882 km.

Narodno bogastvo v Nemčiji. Nemška država ima po svoji inventuri 300 milijard narodnega premoženja. Ravno toliko ima Angleška, dočim Francoska šteje komaj 200 milijard. Letni dohodki Nemčije, in sicer vsega prebivalstva, znašajo krog 40 milijard; približno toliko dobi tudi Angleška. Na Francoskem je letnih dohodkov 28 milijard. Na enega prebivalca v nemški državi pride 600 do 700 mark (marka je 1 K 20 vin.) letnih dohodkov. Na vsako družino pride torej povprečno 1700 mark. Nemčija ima do 18.000 milijonarjev.

Pogreb v letalnem stroju. Ruski milijonar Sapomovskij je zapustil v svoji oporoki pol milijona onemu letalcu, ki bo prenesel njegovo truplo od doma do groba. In res je mladi ruski letalec Posov prenesel krsto z milijonarjevim truplom v letalu na pokopališče. Malo je manjkalo, da bi Posov ne izgubil življenja ob izkopanem grobu, ker je vsled vetra zelo težko pristal na zemljo. Dediči so Posovu morali plačati določeno vsoto, kljub temu, da so letalcu želeli mogoče smrt pri tem nenavadnem pogrebu.

Japonski pregovori. Bolje je orati nego prepevati. — Dober človek tudi brez zapovedi dela dobro. — Cvetje je vsako leto enako, ljudje nikoli. — Kdor nosi zelene naočnike, vidi vse zeleno. — Bojazljiv popotnik preskušava še kameniti most. — Žaba, ki prebiva v vodnjaku, ne ve nič o drugem svetu. — Dobro srce več velja nego lepota lica. — En dan učenja z dobrim učiteljem velja več nego tisoč dni učenja brez učitelja. — Veljaven človek govori šele takrat, ko je premislil devetkrat, kaj pove. — O zlem delu se čuje na milje daleč, o dobrem niti čez prag.

Največji most na svetu. Most čez reko Hudson, ki bo vezal New York z New Jerseyem in ki bo največji na svetu, je sedaj v načrtu dogotovljen. Proračun gradbenih stroškov znaša 165 milijonov mark. Most bo tako ogromen, da bo vsako uro lahko šlo čezenj 400.000 potnikov. Osem železniških tirov bo teklo čez most, in sicer dva spodaj, dva zgoraj in štirje po sredi. Prostor za vozove bo tako širok, da bo lahko po deset voz vstric vozilo. Cela širina mosta bo znašala 200 čevljev. Posamezni stebri, ki bodo nosili obloke, bodo 800 čevljev visoki, in sicer bodo stali 250 čevljev globoko pod vodo in 550 čevljev visoko nad vodo; pod mostom bo mogel skozi tudi največji oceanski parnik. Cela dolžina mostu bo znašala okrog 3 km.

Gorenjske novice

g Moravče. Birmo smo imeli, bilo je 332 birmancev, na Vrhpolju pa 90. Sprejem knezoškofa bi bil nad vse slovesen, le žalibog, da ga je pokazilo neugodno vreme. Šetdeset mlajev do 30 metrov visokih je pričalo, da ljudstvo spoštuje svojega škofa. Vse hiše so bile okrašene, polno zastav in vencev, le liberalni »Zadružni dom«, v katerem stanuje c. kr. financa, c. kr. orožniki in kjer je nastanjena c. kr. pošta, je stal prazen, brez prazničnega oblčila in s tem kazal svoje lice! — Političen shod na Limbarski gori se vrši v nedeljo po deseti maši. Na shodu govori naš poslanec dr. Krek in morda še kdo drugi. Vsi dobromisleči morje in fantje prihitite na ta shod, da se vam pojasnijo nekatera vprašanja zadnjega časa.

g Šmartno pod Šmarno goro. Predzadnjo soboto smo pokopali Genovefo Pirnat. Požrtvovalno je delovala kot svetovalka dekliske Marijine družbe, odbornica slov. katol. izobraževalnega društva in podružnice »Slov. Straže«. Marijina družba in izobraževalno društvo sta jo spremila z zastavami in venci na zadnji poti. — Petletnica našega Orla je prav lepo uspela. Ob eni uri se je že zbralo pred slavolokom lepo število Orlov in drugih gostov, katere je pozdravil g. župnik Lesar. Dekleta v slikovitih narodnih nošah so pa pripelle Orlom in gostom lepe šopke. Po litanijah je bila javna telovadba, katere je prav dobro izpadla. Kot slavnostni govornik je govoril br. Leopold Turšič, kaplan iz Št. Vida. Po telovadbi se je razvila neprisiljena prosta zabava, pri kateri je prepeval narodne pesmi domači cerkveni pevski zbot. in so gostom stregle dekleta, članice izobr. društva.

g Sv. Trojica pri Moravčah. Prihodnjo nedeljo, dne 21. junija 1914 zjutraj po sv. maši ima v šoli g. sodnik Avsec iz Brda kaj koristno predavanje o pravadah. Kmetje, Trojičani in okoličani, ako vam je za gospodarski napredek, ne zamudite lepe prilike!

g Iz Tržiča. Tržiški Orel je priredil preteklo nedeljo peš izlet v Žirovnico. Vreme je bilo sicer precej neugodno, vendar ni motilo veselega razpoloženja izletnikov. — Ponesrečil se je Anton Kavčič z Doline. Delal je v gozdu barona Borna. Neki hlod, ki je pridrčal iz višave, ga je podrl in mu zlomil noč. Oskrbništvo Borneve graščine bo moralo poskrbeti, da bo zavarovalnica za nezgode v Trstu storila v polni meri svojo dolžnost. Ponesrečenec ima skrbeti za družino, obstoječo iz več nepreiskrbljenih otrok. — Kljub neprestanemu deževju gonijo živinorejci dan za dnem živino v planine.

g Na Vače so na predvečer praznika presv. R. Telesa prihitali fantje skoro iz vseh strani Zasavja postavljat orjaški mlaj, ki danes dela čast celi fari. Mlaj meri celotno 45 metrov, je višji nego zvonik ter ima do podaljšave blizu štiri kubične metre vsebine. — V nedeljo, 14. t. m. je pri

predavanju društveni predsednik razložil pomen krajevne imena »Zasavje«, ki še ni eno leto v rabi. Zasavje obsega vse kraje, ki so do polovice 18. stoletja spadali pod staroslavno nadžupnijo Vače, ki je štela 22 podružnic in tri grajske kapele. Ta je bila ustanovljena leta 1426., prej je bila vikarijat menške fare. Od materefare se je leta 1752. odcepila župnija Št. Lampert, leta 1753. župnija Kolovrat in l. 1788. župnija Hotič. Ob začetku francoske vlade leta 1809. se je odklopila župnija Sava, ki je ostala pod patronstvom nadžupnije Vače, a ob štiristoletnici, leta 1826. se je oddelila še župnija Sv. Gora. Vače pa je in ostane zgodovinsko in zemljepisno središče Zasavja.

Dolenjske novice

d Boštanj. Lojze je vedno trdil, da znajo liberalci dobro gospodariti. V dejanju pa tega ne pokaže ne on, ne njegovi napredni bratci. Govori in piše okoli, da bi liberalci bolje upravljali deželno gospodarstvo kakor naši, in tu ali tam premoti kakega lahkoverneža, ki ne ve, kako so takrat liberalci, ko so imeli moč, metali tisočake za gledališče in drugo; samo za kmeta nič. Zdaj pa je prišlo na dan, koliko tisočakov so zamečkali naprednjaki v Postojni in v Ljubljani in marsikdo se je od-dahnil, da vsaj pri deželi taki ljudje nimajo nič opraviti. Res, naši so zvišali doklade za par vinarjev, a zato pa se tudi kaj stori za kmeta! Seveda v Boštanju teh sadov ne bomo uživali, dokler bodo vodili občino naprednjaki, ki se, kakor oni v Postojni, včasih tudi zmotijo za kak stotak kakor je pokazala revizija. »Domoljub« je to že zdavnaj pravil, in vsak mora priznati, da je prav imel. Lojze pa se na »Domoljuba« jezi in mu daje priimke. Ali eno je: Ko bi se gospod Lojze, namesto da deklamira okoli o dokladah, ravnal po »Domoljubovih« naukih, pa bi mu ne bilo treba plačati tiste visoke doklade za neumnosti!

d Mladeniški shod v Doprepoljah. Na kvaterno nedeljo popoldne so imeli mladenci naše doline svoj shod, na katerega so bili povabljeni vsi fantje. Večina se jih je odzvala povabilu. Govorili so načelnik Orlov Anton Drobnič, g. Kozelj in g. Jaklič. — Pri procesiji na sv. Reš. Telesa dan je nastopil naš orlovski naraščaj v kroju. Čvrsti dečki so bili ljudem zelo všeč.

d Iz Dobrnica. Zvon se je utrgal dne 8. t. m. pri podružnici Šmaver, ko je šel mežnar zvonit »večno« uro za Antona Kužnik. Ulomil se je tečaj ter padel na uro, katero je vso zdrobil, in se na drugem odru, kjer se stopnice zavijejo, ustavil. Zvon je nepoškodovan. Drugič bo treba bolj trdno narediti. — Letina pri nas dobro kaže, posebno živinske klate bo veliko, samo posebno dobra ne bo, ker je ni mogoče dobro posušiti, ker vedno deži. Letine za rž pa pri nas letos ne bo, nima skoraj nič zrnov. Kmet, ki je imel lani 50 mernikov rži, jo bo imel letos komaj 10 mernikov. Vzrokta sta za to dva. Prvič je

škodil mraz, ko je rž že v klasje lezla. Drugič pa vedno deževje, ko je rž cvetela, da se ni mogla oploditi. Zoper mraz bi se lahko nekoliko obvarovali, ko bi gnojili s kalijevo soljo. Kalijevo sol ima to lastnost v sebi, da dela rastlino trpežnejšo proti mrazu, posebno pa rž. Da sploh rž rabi več kalija, je razvidno iz ržene slame, da je bolj trda kot slama od drugega žita. Seveda je v zemlji dosti kalija, toda v taki obliki, da ga rastlina ne more sprejemati. Z globokim oranjem in gnojenjem z umetnim kalijem, se pripravi tudi kalij v zemlji, da ga rastline morejo sprejemati. — Žegnanje sv. Antona se je slovesno obhajalo. Spovedovanje se je začelo v soboto od 5. ure naprej, v nedeljo od pol 4. ure. Ob desetih je maševal gospod dr. Janez Ev. Krek. Pri pridigi je lepo razložil življenje sv. Antona. Žegnanje je tudi povzdignilo streljanje iz novega topa, ki si ga je omislil župni urad pri tvrdki Ševčik.

d Leskovec pri Višnji gori. Dne 10. junija t. l. en četrt na 1. uro se je vsula gosta toča z nalivom in nevihto na vasi Leskovec, Gor. Brezovo in Vrh. Toča je uničila vse poljske pridelke; veliko škode je napravila tudi na sadnem drevju. Krme za prašiče ni nič, tudi seno je vse stolčeno. Naliv je vse poplaval in napravil veliko škode. Vlada velika beda.

d Popotnik iz Mirnske doline. Zopet žalostna novica od izvira Mirne. Zadnjič so se v Tihaboju, župnije Sv. Križ pri Litiji štirje fantje v pijanosti vrgli na dva druga in ju skoro do smrti pretepli. Malo sta še živa ostala. Baje se je šlo za neko Zidarjevo deklino, ki je lahkomišljeno oddajala svoje srce zdaj temu, zdaj onemu. Seveda ni bila v Marijini družbi. Ko bi bila, bi gotovo ne bilo te nesreče. — Amerikanci pridno dohajajo domov. Prav, bomo imeli vsaj delavce. Vprašal sem v nedeljo popoldne nekega, ki je ravno prišel iz Amerike, ali je res, kar je »Domoljub« v 23. številki pisal o Ameriki med novicami iz raznih krajev? On pravi: »Prav vse čisto je res, pa še več.« No, potem pa adijo Amerika, ne bom več hodil tje iz lepe in rodovitne Mirnske doline. — V št. Rupertu so dekleta Marijine družbe na kvaterno nedeljo uprizorile lepo igro: »Elizabeta, večna mladost in večna lepota«. Velika dvorana je bila natlačeno polna. Naj se ponovi! — Pri letošnjem naboru v Mokronogu je bilo menda 63 fantov potrjenih, med temi 26 št. Ruperčanov. Veliko iz ene občine, ker celi sodni okraj obsega občine Mokronog, št. Rupert, Trebelno, Sv. Trojica in Škocijan. — V Trebnjem so bili izmed Mirnskih fantov razen dveh krojačev, vsi potrjeni. To so fantje! — Št. Janški premogovnik slabo dela. Le malo vagonov premoaga se odpelje. Tudi Mirnski ni dosti boljši. Kje je vzrok, v vodstvu ali v zemlji?

d Iz Prežganja pri Litiji. V vasi Volavljje je dne 6. junija malo bebasti Miha Štrus prišel v hišo Jožefa Koščak in prosil za šnops; gospodar mu reče, da ga nima. Miha Štrus pa ugleda na oknu steklenico napolnjeno s karbolno kislino. Misleč, da je šnops, jo zagradi in precej izpije. Seveda je kmalu nato umrl. Nesrečni šnops! — Dne 10. junija krog poldne je naenkrat nastala silna nevihta; začela je padati ze-

lo debela in gosta toča, ki je padala četrt ure; posledice te toče so strašne, kjer je padala, je vse zdobila, žito, deteljo, krompir in druge pridelke in težko, če se bo kaj popravilo. Prizadete so vasi: Mali vrh, Veliko Trebeljovo, Reka, deloma Gozd in Prežganje. Ljudje obupno gledajo v prihodnost, ker je zastoj delo njih rok in bodo pomanjkanje trpeli. Kmet je res revež, lansko leto je črv vse uničil, letos, ko je vse lepo kazalo, posebno sadje, je vse pomandranjo. Pomoč je nujno potrebna.

d Škocijan pri Mokronogu. Naši liberalci zagovarjajo nagoto. Vemo, zakaj. Pravijo, da se nedolžen človek nič ne zgraža, če gleda nagega človeka. Morda misli nadučitelj tak v šolo hoditi. Ti čisti, nedolžni liberalci bodo gotovo kam zbežali, da se ne pohujšajo v pokvarjenem Škocijanu. Škocijan, kako si še klerikalen, da ne maraš nagih liberalcev. Občina jih vpeljuje. Ali s čigavim dovoljenjem jih paca Durjava po stenah? — Nadučitelj in svetince. Smo že blizo Francoskega. Benedičič prepoveduje otrokom nositi svetinice Matere božje. Rekel je, da jih bo v Ráduljo pometal, ako še pri katerem otroku svetinco vidi. Na dan skupnega sv. obhajila je pobiral otrokom svetinice in se kregal, da bo vse sežgal in v ogenj zmetal, ako jih še poskusijo nositi. Takega učitelja imamo! Marijin vrtec mu je zoprna, nagi možici pa ne. Tak učitelj uči otroke krščanskih staršev! K takemu učitelju hodi župan po svete! Starši groze, da ne puste več otrok v tako šolo. In res. Ali more imeti mirno vest, ko je otrok v takih rokah? In škocijanski občinski odbor ga je zagovarjal!

d Šmartno pri Litiji. Procesije presv. Reš. Telesa, ki se je vršila ob navadni veliki udeležbi in lepem vremenu, se je udeležila rodbina vojvode Meklenburškega. Vojvoda z gospo vojvodinjo in pricezinjo, so z gorečimi svečami in z rožnimi vencami v rokah, stopali za procesijo; pri blagoslovih je visoka rodbina ves čas klečala v spodbuden vzgled vsem navzočim, tudi tistim »gosposkim« Litijčanom, ki so procesijo »gledali« na Ustju, katerim je pa za sramoto pokleknil pred Najsvetejšim. — V ponedeljek, dne 8. t. m. zjutraj so bile v Šmartnem tri poroke zavrstjo. Skupna starost poročencev presega 300 let! Res, zanimiv slučaj! Vsem poročencem pa želimo obilo sreče in blagoslova!

Notranjske novice

n Na Premu smo pokopali v četrtek vrlega našega pristaša posestnika Antona Deklevo (Jura), predsednika krajnega šolskega sveta, bivšega župana, v 58. letu starosti. Bil je krepka kraška korenina, zdrav do zadnjega; prestal je štrapace bosanske okupacije kot cesarski lovec in je vedel marsikaj zanimivega pripovedovati. Bil je trikrat v Ameriki in je s svojo pridnostjo ustanovil trden dom — zavetje devetim otrokom. Lomovi sedanjih Amerikancev razpadajo. Amerika ga tudi v ver-

skem in socialnem oziru ni prav nič pokvarila, ampak je bil skozi in skozi naš mož. In sedanji Amerikanci? Večinoma versko mlačni, eni brezverni, politično večina svobodomiselna, nekateri pravi anarhisti. Z vnemo in veseljem je opravljal vse posle raznih častnih služb. Naj počiva v miru! — V ponedeljek smo pa zopet pokopali 38 let starega gospodarja Franciška Deklevo (Skrajnika) s Turna. L. 1913. je bilo 15 mrličev, starih nad 70 let. Poroke nobene, ker fantje so največ v Ameriki, kamor tudi dekleta za njimi hité Amerika postaja vir novega zla!

n Iz Reške doline. Po volitvah. Volilnih shodov in političnega boja siti, smo bili prav veseli gospodarskega shoda Premeške kmetijske podružnice na Binkoštni ponedeljek, na katerem nam je živinorejski inštruktor Hladnik predaval o prešičereji. »Koliko gospodarskih shodov vam bodo priredili neodvisni kmetje«, na to pazite,« je pripomnil naš načelnik, ko je oznanil shod. Kaj pa delajo »neodvisni« po volitvah? Pridušajo se, ker so bili kar štirikrat tepeni, in tlačijo se, da bo prihodnjič bolje. In maščujejo se, nad komur se morejo. »Deset let dalje bom živel, ako bo Bizjak tri tedne zaprt,« je dejal učeni Leban z Janeževega Brda, ki ga je tudi ovadil, da je žugal sosedu s hranilnico. Dobil pa je samo pet dni, ker je malo pregoreče opomnil sosedu Poklarja, da je član naše hranilnice, in ker je tudi prej vedno z nami volil. Presrčno so se smejali deželni sodniki in dr. Pegan, ko je Poklar kot priča s solznimi očmi pripovedoval o liberalni ljubezni in se je prizadeval Bizjaka izgovoriti, kar bi se bilo tudi zgodilo, da ni bil ta pri okrajnem sodišču preveč odkritosrčen. Pokazalo se je tudi, da je bil glavni namen, premskega župnika spraviti v »prežon«, kar jim je pa izpodletelo. Gostilničar Leban, ta dobrotnik celega Janeževega Brda je za plačilo precej Poklarja izročil notarju za dolg 700 K. Ker je Poklar med volitvami kupil eno parcelo, so mu obljubili kupnino, samo da so ga ohranili zase in zoper nas. Tudi znani bategar Fatur je imel pri vsem svoje prste vmes. Sedaj so pozabljene vse obljube, in če se Poklarja ne usmili naša hranilnica, bo občutno skušal liberalno ljubezen na svoji koži. Ali veste, kaka je ta liberalna ljubezen? Trije ničvredni tovariši so v kompaniji ubili in oropali bogatega kupca. Ko v gozdu denar dele, gre najmlajši v bližnjo vas kupiti jedi in pijače. Stareja pravita: »Ubijva ga, ko pride nazaj, da vse ostane nama«. Mlajši pa tudi, ne preneumen, zastrupi meso, da bi vse sam imel. In tako se je tudi zgodilo, vse iz bratske ljubezni. Mi se pošteno borimo, ker nimamo nič opraviti s sodnijo,« se bahajo neodvisni. Mi ne opravljamo nad vami policijske službe. Sicer bi »neodvisne« v Smrjah vse lahko spravili v luknjo. Imamo v rokah pisma Blaškovega poba, pisana na dan volitve. Zakaj ni volil malnar Novak? Ker ste mu žugali z liberalno kaso. Tudi vemo, da bi ne postopal dolgo doma in denarja zapravljal Blaškov pob, ako ga naznanimo vojaškemu poveljstvu, da doma nič ne dela, ker ima vse posestvo v najemu. Pa mi ne poznamo take ljubezni. V a š e s o v r a š t v o d o n a s

in do duhovnikov pa nas združuje vedno bolj tesno »Kmečko zvezo«, ki bo neodvisne popolnoma strla.

n Senožeče. Strašen naliv je bil v sredo, dne 10. t. m., v Senožeah. Deževalo je par ur nepretrgoma. Potok je izstopil iz svoje struge in poplavlil bližnje travnike. Nekaterim je voda odnesla pokošeno travo. Na nekaterih njivah je voda stala pol metra visoko. Po trgu je drla voda s tako silo, da je razkopala vso cesto in vdrla v nekatere hiše. Ljudje so šele zdaj spoznali, kako potrebna bi bila kanalizacija trga, ker niti stari ljudje ne pomnijo take povodnji. Še celo stari Garzarolli ne, ker sicer bi ne bil gluha za klic svojih občanov, ki dregajo že leta in leta za prepotrebne kanale v trgu. Seveda očeta župana povodenj ne more doseči, ker biva v hribu. — Liberalni kandidat Lavrenčič je vsled padca pri volitvah v jezi nad preklicanimi »klerikalci« naperil več tožba proti našim ljudem, ker so na dan volitve pripovedovali volilcem o vzornem gospodarstvu pri občini v Postojni. Ko je zvedel, da taka govornica ni lažnjiva, ampak resnična, je umaknil vse tožbe in ovadbe.

n Vrh nad Rovtami. Drugod je že minula pomlad. Pri nas smo pa bolj pozni. Jabolka in hruške so v najlepšem cvetju; splošno kaže, da bo dosti sadja. Smreke so letos večina vse cvetele in stari ljudje pravijo, da kadar te cveto, je vedno dobra letina za sadje in žito. Pšenica in druga žita prav lepo rastejo. Malo škode je tudi napravil dolgotrajen dež. Parkrat je bila tudi ponoči nevihta; kar groza nas je bilo, ko je ludo treskalo. V naših hribih so silne nevihte; v šestih letih je že trikrat udarila strela in vžgala. V zvonik farne cerkve pa trešči vsako leto do dvajsetkrat. Zanimivo je to opazovati. Ko trešči, se vidi, kakor bi iz magneta vsul po žici velik otep ognjenih isker. Imeti moramo vedno magnet v redu, če ne bi nam zelo poškodovalo cerkev. Letos je veliko hroščev. Mnogo bi nam škodovali, a jih vrane pridno obirajo. Čeravno pravijo, da so vrane škodljive, vendar kmetiču mnogokrat silno koristijo, n. pr. letos so jim pomorile mnogo hroščev in navadno tudi spomladi, ko orjejo, hodijo po njivah in pobirajo črve. Kljub temu, da so naši kmetje pridni, vendar jim zemlja ne rodi, kot pričakujejo. Za umetna gnojila nimajo pravega smisla, dočim so Rovtarji in Žirovci v tem silno napredni. V živinoreji so pa vzgledni; le malokdaj se vidi tako leva in rejna živina, kakor pri nas, zlasti imajo srečo pri izreji volov. Takih velikih volov še nisem v lepa videl. Dasiravno je bila letina že tri leta slaba, vendar v svoji pridnosti in varčnosti znajo dobiti denarja, da zidajo nove hiše in gospodarska poslopja. Kar nas je bolj naprednih, smo vsi člani izobraževalnega društva, kjer imamo 10 različnih časopisov, seveda prvo mesto zavzema »Domoljub«. Nanj so večina vsi dobri gospodarji naročeni, kar težko pričakujejo nedelje, ko se jim deli »Domoljub«.

n Vrhnik. Zdi se nam potrebno, da zapišemo par vrst v razmišljanje treznim in razsodnim ljudem. Liberalna gonja proti naši stranki je v polnem tiru, dasi se javno tega nihče ne upa povedati, ne vemo zakaj. Tiho, zahrbtno, a z jasnimi nameni delajo liberalci za svojo stvar. Njih cilj je jasen: zabiti klin v našo stranko, zasejati v naše vrste osebne prepire, mržnjo in nezaupanje. Zdi se, da žalibog njih trud ni zaman, dasi danes še ne morejo govoriti o bogve kakih določenih uspehih v tem oziru. Taktika liberalcev je pristno-liberalna. Na eni strani se ližejo našim ljudem, jih javno hvalijo, jeseni pa, ko bodo prišle volitve, pa bodo prav ti ljudje lahkovernim, ki danes zaupajo liberalnim frazom o gospodarskem prenovljenju, delili zaslužene batine. Ali meni res kdo med nami, da iščejo liberalci bratstva z nami zaradi nas, v našo korist? Prepričani smo, da tako aboten ni nobeden izmed nas. Kaj pa hočejo liberalci? Izkoristiti razna osebna naspotstva, ki jih sejejo sami med naše vrste ter mahiniti z vso silo po nas. Da jim pri tem diši pred vsem močna »Obščinska hranilnica«, je jasno. Ta svoj cilj upajo liberalci doseči s pomočjo vasi. Zato skušajo vasi napraviti docela nezadovoljne ter jih izrabiti v svoje namene. Zato liberalci trobijo o neki gospodarski stranki, ki pa ne bi bila prav nič drugega nego liberalna stranka, pomnožena z različnimi nezadovoljnimi, gospodstva v občini željnimi ljudmi. Vprašamo pa vso vrhniško javnost, čegava zasluga je ugoden gospodarski razvoj občine? Kdo je ustanovil prekoristno mlekarno, denarna zavoda, ki sta ljudstvo oprostila liberalnih rok? Naša stranka. Zato pa je dolžnost vsakega zavednega moža, da liberalnim zabavljajem odkrito pove, da se je liberalna stranka, kjerkoli je imela v občinah nemejeno gospodstvo, izkazala kot slab gospodar, zato si njenega gospodstva na Vrhnikih vkljub vsem lepim besedam niti od daleč ne želimo ter bo vsak mož po svoji moči skušal vse storiti, da se upi in nade raznih liberalnih gospodov in onih, ki hočejo z liberalno pomočjo priti do gospodstva oziroma h koritu, ne uresničijo. — Znani vrhniški mesar, političen agitator, ki je ob zadnjih deželnozhorskih volitvah urnih korakov meril hribovska pota in še urnejše zaključeval shode, sitnari okrog ljudi z znanim liberalnim lističem »Naš glas«, ki pač nima ničesar v sebi, kar bi moglo zanimati našega kmeta, obrtnika in delavca. Baje je imenovan tako radodaren, da je celo sam pripravljen plačati list za one, ki bi tega ne mogli oziroma hoteli. Mi bi si drznili le vprašati, ali imenovanega teži denar, ki ga dobi za svoje pivo? Smo radovedni. Morebiti bodo nekateri izvajali iz tega posledice, ki pa imenovanemu ne bodo ljube, mi mu tega ne želimo.

n Vipavcem! Proslava desetletnice zveze k. sl. nepolitičnih društev se vrši mesto 7. junija (bila odpovedana vsled povodnji) v nedeljo na sv. Alojzija 21. t. m. z

istim sporedom! Vsa društva in vse družbe, ki ste se že namenile v Vipavo k slavnosti, na veselo svidenje 21. t. m.! Zveza k. sl. nepol. društev. — Lavrič Andrej, predsednik.

n Zagorje na Krasu. Zlato poroko sta obhajala v nedeljo Alojzij Fatur in njegova žena Ivana, Zagorje številka 2. Zlatoporočenec je star vojaški veteran, ki je ponosen na svoje cesarske svetinje. Naj obema Bog podeli še mnogo let življenja! — Štafačev konj je udaril v glavo starega Primožiča tako nevarno, da so ga morali odpeljati v bolnišnico. v Postojno. — Vojaške vaje se vrše letos tukaj cel mesec junij. Od 12. junija se strelja ostro. Vsak dan pokajo kanoni, da je veselje poslušati. Pri procesiji je delalo špalir dvoje baterij kanonirjev, kar je slovesnost povzdignilo. Procesije se je zopet udeležila Rihterjeva liberalna požarna bramba. Ampak kje so bili ti ljudje pri velikonočni procesiji? To se je marsikdo vprašal. Takrat so liberalci nahujskali fante, da bi se procesija ne vršila. In znani liberalni zidar Tine je imel že pripravljeno več metrov dolgo črno zastavo, da bi jo izobesil v cerkvenem stolpu, Rupnikova dekle jo je pa zarabila. Kaj je vse tukaj mogoče! Procesija se je vseeno vršila, ker se fantje naših mož niso ustrašili liberalcev ter so nesli nebo. Če bi pa Tine črno zastavo na stolpu izobesil, to bi naletel zaradi motenja posesti. Čudno se nam pa le zdi, da se dajo zagorski pošteni fantje komandirati od enega — vdovca. Štafačev Jernej naj nosi boben ali pa »Naš Glas«, pri cerkvenih rečeh pa nima nobene pravice. — Slišali smo, da se misli ustanoviti izobraževalno društvo. Skrajni čas je že. Kmet.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči dežela Kranjska, in jih obrestuje po 4³/₄% brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Hambor, Nemško. Na Binkoštno soboto sta obhajala svojo srebrno poroko Jožef in Terezina Drnovšek. Njuna hčer Terezinka se je pa poročila s Francetom Camerjem iz Buera, Westfalsko. Vsi so doma iz litijskega okraja. Na Binkoštno nedeljo se je pa poročil Janko Zupan iz Horstermarka z Anico Vene; njegova sestra Amalija Zupan pa s Primožem Jug. Tako se ženijo tudi na tujem Slovenci večinoma med saboj, da ostane domača kri skupaj. Te naše nove pare moramo pohvaliti zato, ker sta prišla povsod ženin iz ene, nevesta pa iz druge hiše, po stari kranjski navadi!

Gospodarske vesti.

Vnovčevalnica za živino v Ljubljani ima oddati še večje število prascev, nekaj mladih svinjic in mrjaščkov za plemo. Nadalje je na ponudbo 12 montafonskih telic ima tudi nad vse zanimivo, zabavno lice. Poleg in bikov od 12 do 18 mesecev starosti. Krave breje ali po teletu dobre mlekarice se pri vnovčevalnici vedno lahko kupijo. Kupi se večje število lepih jagnjet jezerske pasme. — Vse kupce živine opozarjamo, da poskrbi vnovčevalnica vse potrebno, da se živali odpošljejo po železnici na njih zadnjo postajo za polovično vozino. Pri razpošiljanju prascev se poskrbi za zračne zaboje, da se ni bati nobene nesreče na železnici. Prašiči se dajo pred odpošiljativjo cepiti proti rdečici, tako da se nobenemu prašičerjcu ni bati, da mu kupljeni prašiči zbole za rdečico. — Vse živinorejce, ki živino ponudijo, nujno prosimo, da navedejo poleg števila živine tudi natančno ceno v kilogramu, tako da je mogoče živino takoj naprej prodati, brez da bi bilo prodajalca še enkrat potrebno posebej za ceno spraševati. Tako povpraševanje je zamudno in včasih tako dolgo traja, da se zamudi ugodni čas za kupčijo. — Živinorejci, ponudite svojo živino vnovčevalnici v prodajo, nasprotno pa opozarjamo vse kupce živine, da je pri vnovčevalnici vedno priglasenih dosti bikov, krav brejih s teleti in brez telet dobre mlekarice, telice breje in nebreje. Prašiči za pitanje in za plemo, breje svinje, mrjasci. Nadalje je dobiti pri vnovčevalnici koze in ovce za plemo. — Vsa naročila in ponudbe je natančno naslovljene z imenom, krajem, hišno številko, zadnjo pošto in železniško postajo pošiljati na naslov: Vnovčevalnica za živino v Ljubljani.

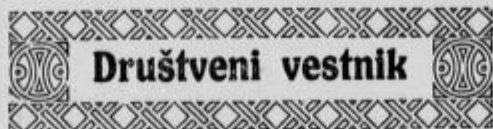
Kupčija z živino. Na zadnji glavni semenj v Ljubljani dne 3. maja je bilo priglasenih okrog 400 glav goveje živine in 450 prascev. Kupčija z govejo živino ni bila posebno živahna, ker je manjkalo tujih kupcev. Krave so se prodajale glava po 230 do 450 K s teleti ali brez telet po teži in velikosti. Voli so se prodajali od 78 do 84 kron 100 kg žive teže. Pitani voli so dosegli v posameznih slučajih ceno 90 K za 100 kilogramov žive teže. Bikov je bilo malo in so se prodajali po 76 do 78 K 100 kg žive teže. — Prascev je bilo največ tujih, domačih belih malo. Cena za prasce 8 do 10 tednov stare je bila 50 do 60 K za par lepih, za manjvredno blago pa je bila cena 40 do 50 K. Mnogo prascev je ostalo neprodanih. Cena prascem je precej padla. — Na Dunaju so se pretekli teden prodajali voli boljši od 90 do 100, srednji od 84 do 88 K za 100 kg žive teže. Biki boljši so se prodajali od 88 do 92 K za 100 kg žive teže. Biki srednje vrste so se prodajali od 80 do 84 K. — Prašiči lahki za meso, boljše vrste, so se prodajali na Dunaju po 124 do 132 K, pitani težki pa po 110 do 116 za 100 kg žive teže. — Teleta živa boljše vrste se plačujejo na Dunaju po 116 do 124 K, srednje vrste po 94 do 112 K za 100 kg žive teže. Teleta zaklana se pa prodajajo po 132 do 144 K, srednje vrste po 92 do 128 kron za 100 kg. — Prašiči zaklani boljše vrste po 132 do 152 K, srednje vrste po 120 do 130 K za 100 kg. — Ovce žive sta-

nejo na Dunaju po 55 do 60 K za 100 kg žive teže.

Tečaj zavoda za pospeševanje obrti za krojače in čevljarje v Kranju in Žirih. Tečaj za krojače v Kranju se bo vršil od 30. junija ter trajal približno 4 tedne. Vodil ga bo strokovni učitelj zavoda za pospeševanje obrti krojaški mojster Jernej Ložar, ki je vodil z uspehom že tudi več sličnih tečajev v Ljubljani. Poučevalo se bo poldnevno, tako da se bodo mogli udeleževati pouka tudi obrtniki iz okolice. Prijave naj se vložijo v čimnajkrajšem času pri zadrugi rokodelskih in sorodnih obrtov v Kranju.

Tečaj za čevljarje v Kranju se bo vršil od 10. avgusta do 12. septembra. Nastavil se je namenoma v Kranju, da se omogoči udeležba obrtnikom iz Škofje Loke in Trziča, kjer je čevljarska obrt povsod dobro zastopana. Vodil ga bo strokovni učitelj dunajskega obrtno-pospeševalnega urada g. delovodja Fr. Kumeršek, ki poučuje tudi v vzornih obratih tega urada. Udeleženci lahko pričakujejo od tega izvežbanega mojstra, da bodo v tečaju, v katerem se bo tudi praktično delalo, dobro izpopolnili svoje znanje, za katerim morajo stremiti, če se hočejo obdržati kljub tovarniški konkurenci. Prijave sprejema istotako omenjena zadruga v Kranju in je samo še nekaj mest prostih.

Tečaj za čevljarje v Žirih se bo vršil od 6. julija do 2. avgusta ter ga bo vodil istotako strokovni učitelj gospod Fr. Kumeršek. Ta tečaj ima za obstoj in napredek v Žirih in okolici danes še zelo cvetoče čevljarske obrti dokaj pomena. Priglasje sprejema tako čevljarska gospodarska zadruga v Žirih kakor tudi zadruga rokodelskih in dopuščenih obrtov v Žirih, ki vodi ta skupne priprave za tečaj. — Za vse navedene tečaje se lahko prihlasi ustmeno ali pismeno tudi v pisarni zavoda za pospeševanje obrti. Obisk v vseh tečajih je brezplačen, plačati je le 10 K položnine, iz katerih se pokrijejo stroški za potrebščine v tečajih in učila. Po možnosti se bo v vseh tečajih pridelil tudi knjigovodski pouk, katerega se bodo lahko udeleževali tudi taki, ki se niso priglasili za obisk strokovnih tečajev. Po en tečaj za krojače in krojačice bo priredil zavod za pospeševanje obrti tudi v letošnji poletni seziji v Ljubljani in naj se prijave doposljejo v najkrajšem času, ker se pozneje ne bo mogoče več nanje ozirati. Vsem udeležencem zavodovih tečajev, ki ne stanujejo na mestu tečaja in se žele voziti po državni železnici, lahko oskrbi zavod polovično vožnjo, če ne znaša razdalja več kakor 50 km in da se vozijo v tečaj vsaj štirikrat na teden. Zahtevo za polovično vožnjo je sporočiti zavodu najmanj 10 dni pred začetkom tečaja, da je mogoče še pravočasno oskrbeti izkaznice.

Društveni vestnik

Zborovanje ribniško-sodraškega Orla pri Novi Štifti. Binkoštni ponedeljek, dne 1. junija, se je zbralo pri Novi Štifti okrog 50 Orlov iz Ribnice in Sodražice, da osnujejo skupno

okrožje. Pri slovesnih litanijah se je otvorilo zborovanje v veliki dvorani gostilničarja gosp. R. Fajdige. Za predsednika je bil soglasno izvoljen g. dekan Skubic, za podpredsednika pa č. g. župnik Traven in župan Lovrenčič. Gosp. predsednik pozdravi navzoče in podeli besedo br. Škrabcu iz Hrovače, ki predava o dolžnostih Orla v zasebnem in javnem življenju. V lepo zasnovanem govoru pozivlja tovariše brate na skupen boj proti sovražniku verskih in narodnih svetinj. Ko se spominja žalostnih časov turških vojska, umestno primerja današnje liberalne Sokole z nekdanjimi janičarji, ki so na domači grudi prelivali kri lastnih bratov in rojakov. Sokol zasluži v tem oziru tem večjo grajo in oboja, ker se šteje med izobražene, dočim so janičarjem v turškem robstvu že iz mladih src iztrgali vsak čut človekoljubja. Predpogoj uspešnega dela mora biti Orlu živa vera in življenje po njej. Narod brez vere in zvestobe do verskih načel je podoben hromemu starcu brez vsake življenjske sile. Nato so govorili še gg. župan Lovrenčič, župnika Traven in Lavrenčič ter prof. dr. Fr. Trdan, kazoč na smotrenost in moč vzajemnega dela. Nova Štifta, ki je vsakemu ribniškemu rojaku še celo v tujini najlepši in najmilejši kraj, naj bi postala ognjišče za bratsko združanje in vzajemno delovanje ribniških in sodraških mladeničev. Pasti morajo vse malenkostne osebnosti, ki so tupatam morebiti kalile napredek Orla. Oriovska organizacija mora biti poštenemu slovenskemu sinu šola jeklene značajnosti, katere, žalobog, prav na kmethi tolikokrat pogrešamo. Ob sklepu zborovanja je združil g. predsednik z zahvalo na navzoče željo, naj se zanaprej začne nova doba za pošteno vzgojo ribniško-sodraških fantov.

Kamniško okrožje Orlov. V Komeni se vrši dne 21. junija velika okrožna prireditvev kamniškega okrožja Orlov po sledečem sporedu: Ob pol 10. uri sprejem bratov Orlov in drugih došlih gostov; ob 10. uri sveta maša s pridigo; po sveti maši tabor pred cerkvijo, na katerem nastopijo razni govorniki. Popoldne ob pol 3. uri litanije v župni cerkvi; ob pol 4. javna telovadba; po telovadbi velika ljudska veselica s srečolovom. Pri telovadbi in veselici svira orlovska godba iz D. M. v Polju. — Vsi bratski odseki, vsi prijatelji vabljeni!

Še enkrat

hočemo danes pozornost cenj. bralcev obrniti na nekaj, kar bo njim samim v korist. Poleg množice, največkrat inozemskih sredstev, ki jih kričeče ponujajo proti vsakovrstnim boleznim in bolečinam, imamo k sreči tudi reelna, zdravniško priporočena sredstva.

Gotovo so marsikomu ti izvrstni izdelki že znani. Pa ravno ta dobra domača sredstva, kojih zanesljivost se priporoča iz ust do ust, poskušajo mnogi brezvestni ljudje ponarejati. Tako ponarejajo v veliki množini Fellerjev fluid iz blagodišečih rastlinskih esenc, z oblastveno zavarovano znamko „Elza-fluid“, ki ga po pravici hvalijo kot oživljajoče, osvežujoče, živce in mišice okrepujoče, ter bolečine lajšajoče sredstvo.

Ravno tako kakor Fellerjev fluid z znamko „Elza-fluid“ ponarejajo tudi prebavo pospešujoče želodčno sredstvo, Fellerjeve odvajalne rabarbara kroglice, z oblastveno zavarovano znamko „Elza-kroglice“.

O blagodejni kakovosti obeh preparatov so se mnogi že sami prepričali in se jih splošno hvali; zato svetujemo, da se zavarujete pred ponaredbami s tem, da naročate oboje naravnost pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elza trg št. 16 (Hrvatsko). 12 malih ali 6 velikih steklenic ali dve specialni steklenici Fellerjevega fluida stane 5 K franko, 6 škatlic Fellerjevih kroglic pa 4 K franko.

Izobraževalno društvo Spodnja Idrija priredi v nedeljo, dne 21. t. m., na župniškem vrtu svojo veselico s sledečim sporedom: 1. P. H. Sattner: a) Nazaj v planinski raj! b) Studenčku. 2. E. Adamič: Da sem jaz ptičica. 3. I. Ocvirk: Rožmarin. Poje mešan zbor. 4. Leo Pibrovac: Pred vaškim znamenjem. Ljudska igra v štirih dejanjih. Začetek točno ob pol 4. uri popoldne.

Vojska v Albaniji izbruhnila.

Podrobnosti boja za Drač.

«Corriere della Sera» poroča iz Drača: Vstaši nadaljujejo napade na Drač. Izgube so na obeh straneh velike. Polkovnik Thompson je bil ustreljen s kroglo iz puške. Drač je prejkoslej v veliki nevarnosti. Tako laško kakor tudi druga poslaništva so sklenila, da se omeje le na lastno obrambo. — »Albanska korespondenca« poroča 15. t. m. ob 9. zjutraj: Boj med vstaši, ki so napadli Drač in med posadko se nadaljuje. Vlada razpolaga v Draču z 1100 oboroženimi nacionalisti, in sicer z 250 orožniki, z 200 oboroženimi nacionalisti in s 700 Miriditi in kosovskimi mohamedanci. Število vstašev ni znano. Zbrali so se najbrže severnovzhodno od Drača pri Šijaku in pri Kavaji. Od tu so v treh skupinah operirali proti Draču, in sicer ena skupina iz Šijaka čez Palo, drugi dve skupini pa na cesti iz Šijaka, ki vodi južno ob morskem obrežju v Drač. Zadnje tedne so izkopali utrdbe južno od Drača. Branilci razpolagajo s 75 cm gorskimi topovi in s štirimi strojnimi puškami.

«Neue Freie Presse» objavlja o bojih za Drač sledečo brzojavko: 14. t. m. ob 1/25. zjutraj se je nenadoma začelo gromenje topov. Sledilo je vztrajno streljanje iz pušk. Vstaši, ki naj bi bili te dni od štirih strani napadeni, so prej napadli Drač, preden se je načrt izvedel. Poizkusili so vdreti v mesto čez most, ki je od mesta 300 m oddaljen, drugi so pa prebredli laguno poleg mostu, da pridejo v mesto. Kakor se je sklepalo iz streljanja topov, so vstaši napadli od dveh strani. Brani Drač 800 Malisorov, ki so še 13. t. m. defilirali pred knežvo palačo, nekaj albanških orožnikov in končno albanski in evropski prostovoljci; osobito pri topovih. Neki Skodov brzostrelni top vodi avstrijski inženir Heszler in dva Nemca. Čuti je bilo tudi od časa do časa streljanje iz strojnih pušk. Okolu 6. ure zjutraj je bil boj najhujši. Okolu 7. ure zjutraj je ponehalo streljanje, tri četrt na 8. uro se je zopet pričelo. Ob 6. zjutraj je jezdil skozi ulice knez Viljem in albanski uniformi in se podal k mostu, kjer je zasledoval skozi daljnogled boj, nato se je vrnil v mesto, ki je pripravljeno za obrambo. Avstrijsko poslaništvo stražijo mornarji. Med 7. in 8. uro se je poročalo, da je padel polkovnik Thomson. **Nizozemski častniki trdijo, da štejejo vstaši 6000 mož.** Iz Skadra se poroča, da sta dva italijanska častnika in neki italijanski poslanec agitirala med v Lešu zbranimi Miriditi, da naj ne odrinejo v Drač proti vstašem.

Kako je padel Thomson.

Thomsonovi vojaki so zjutraj ležali v strelnih jarkih. Ukazano jim je bilo, da naj jarke zapuste in vstaše napadejo. Ker so vstaši streljali, **Malisori niso hoteli takoj napasti.** Thomson je nato, da jih ojunači, skočil sam iz jarka in je s sabljo v roki drl naprej. Zadel ga je krogla. Ob 9. uri so se čuli le še posamezni strelji. Zdi se, da so bili takrat napadi vstašev odbiti. V Draču grade utrdbe. V ulici, ki vodi do avstrijskega poslaništva, so zgradili barikaade. Avstrijski admiral je prišel zjutraj v mesto in se je osebno prepričal, kako da stoje stvari. Izkricali so tudi avstrijske zdravnike, ki se v bojni črti obvezavali ranjence.

Starišem in prijateljem vojakov!

Na lanskem katoliškem shodu se je mnogo gospodov posvetovalo tudi o tem, kako bi mogli odpraviti ali vsaj omejiti škodo, ki jo trpe slovenski fantje pri vojaki. So fantje, ki zapuste svojo rojstno hišo zelo dobri, vrnejo se pa mnogi pokvarjeni. G. K. Kokolj, vojaški duhovnik, ki iz dolgoletne izkušnje dobro ve, kako je vojaško življenje, je rekel: »Dajmo našim slovenskim rekrutom pred odhodom v vojašnico dobro versko podlago, pripravimo jih v duhovnih vajah na ta poklic; razjasnimo jim pa tudi načela vojaštva, postave, zahteve in službeni red, spomnimo jih, da vojak biti ne pomeni vreči pod noge božje zapovedi in potepati svojo lastno vest; opozorimo jih na težke in večkrat grozne posledice greha proti šesti božji zapovedi. Razjasnimo jim, kaj se zahteva od vojaka, namreč poslušnost in ponižnost, poslušnost v vsaki malenkosti, v vojašnici kakor na bojnem polju, jeklen značaj in poštenje. Opozorimo jih, da v vojašnici ne bodo našli ne križa, ne svetih podob, vendar pa naj ne pozabijo, da je tudi pri vojaki vsakega dolžnost, opraviti svoje molitve in ne pozabiti na Boga, ki ga bo tolažil in krepil v težkih časih vojaške službe. — Naj bi se torej na Slovenskem vpeljale duhovne vaje za rekrute. Jaz sem prepričan, da jih bodo te vaje mnogo rešile zmot, pregreh in obupa, da bodo prinesle tudi dober sad za one, kateri že k vojakom pridejo brez vere. Ob tej priložnosti naj se tudi na to deluje, da mladeniči ne pozabijo na svoja nekdanja domača društva in da se v vsaki težki stvari ali osebni zadevi obrnejo na svojega domačega duhovnega pastirja, kateri bo rad vse storil, kar bo potrebno v blagor in zadovoljnost dotičnega mladeniča.«

Po daljšem razgovoru so gospodje naredili te-le sklepe: »Ker se večkrat zgodi, da se naši mladeniči pri vojaki npravno pokvarijo, slovensko - hrvatski katoliški shod radostno pozdravlja misel, da naj bi se za mladeniče, k vojakom potrjene, prirejali poučni tečaji in kratke duhovne vaje. Stariši in gospo-

darji se pozivljajo, naj dajo mladeničem priliko, da se bodo pred odhodom k vojakom mogli udeležiti imenovanih tečajev in duhovnih vaj. Mladeniči pri vojaki naj ostanejo v zvezi ne samo s svojimi domačimi, ampak tudi z družtvi, v katerih so bili prej člani, in zlasti še z domačim dušnim pastirjem.«

Prav mnogo je starišev, ki sami bridko občutijo žalost, ki jim jo napravljajo pri vojaki izkvarjeni sinovi. Vsak oče in vsaka mati se vsled tega po pravici boji, da bi se tudi njihov fant ne izgubil v kasarni. V ta namen naj bi predvsem stariši in prijatelji vojakov-rekrutov svojo dolžnost storili. Marsikje so se že lansko leto gospodje zavzeli za rekrute in jih skušali dobro pripraviti na vojaški stan, pa se je malokje ta poizkus tako dobro obnesel, kakor bi se lahko, če bi tudi drugi, ki jim mora biti blagor fantov na srcu, zlasti njihovi stariši in prijatelji, po svoje poskrbeli za dober uspeh. Naj se to letos popravi in kjer se bo vršil tečaj ali duhovne vaje za rekrute, tam naj bližnji naših rekrutov z besedo in podporo nagnejo vse povabljen fante, da se bodo polnoštevilno in od začetka do konca te potrebne prireditve udeležili. Tudi naj fante odvrčajo od popivanja po gostilnah in jih raje doma malo pogoste, sicer pa napeljujejo k varčevanju za vojaški čas. Ko pa postanejo vojaki, naj jim v kasarno pošiljajo kak dober časopis, n. pr. »Mladost«, »Bogoljub« ali »Domoljub«, vsak mesec več števil skupaj; obenem pa jim napišejo list o domačih razmerah in priložijo par znamk in kuverto za odgovor. — Prav posebno pa fantu lahko koristijo, ako mu za slovo pri odhodu k vojakom podarijo nalašč za rekrute in vojake spisano priročno knjižico s poukom in molitvenikom, ki bo, kakor glišimo, v kratkem na novo izšla. Prav veliko je število tistih, ki so na tujem, bodisi v kasarni ali v Ameriki ali drugod ostali dobri in pošteni edinole zaradi svoje dobre molitvene knjižice.

IVERI.

Laž je žlobudrava, resnica malobesedna. Norost je vedno nalezljiva, kamet malo-kdaj.

Ostirja ne hvali poprej, dokler ti ne pove računa.

Prazna misel je, če si kdo kaj domišlja, kar ni res.

Dobre knjige.

Vojska na Balkanu. Sestavila profesorja Anton Sušnik in dr. Vinko Šarabon. Cena broš. 6 K 50 vin., eleg. vez 8 K 50 v. — Ta knjiga, ki pomenja najzanesljivejšo zgodovino balkanske vojske, je sedaj popolna ter obsega vse dogodke in boje od začetka vojske do sklepa končnega miru v Bukarešti. Dodatku je pridejan tudi naj-novejši zemljevid balkanskih držav s stari-mi in novimi mejami in so torej iz njega najbolj razvidne vojne pridobitve posamez-

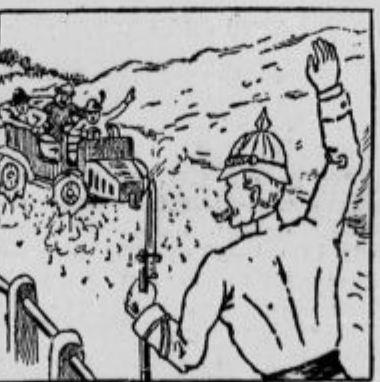
nih držav. Ta obširni zemljevid, ki stane sam zase 2 K, dobe naročniki brezplačno. »Vojska na Balkanu« je najbogatejše opremljena slovenska knjiga. Poleg silno velikega števila ilustracij, pokrajinskih slik in bojnih skic obsega knjiga dva zemljevida, veliko umetniških prilog in krasno večbarvno sliko. Knjiga se bere kot mična povest in bo imela kot prvovrstno zgodovinsko delo trajno vrednost. Dobi se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Dodatek »Vojske na Balkanu« je izšel in smo ga razposlali vsem p. t. naročnikom. Dodatek velja za vse, ki so bili na »Vojsko na Balkanu« naročeni, 1 K 80 h, eleg. vez. 2 K 20 h, brezplačno mu je priložen velik zemljevid Balkana z novimi in starimi mejami balkanskih držav. Dodatek se odda po tej nizki ceni samo naročnikom. Ako kdo naročnikov dodatka še ni prejel, naj se blagovoli takoj oglasiti, ker pozneje dodatek z zemljevidom ne bo več po tej nizki ceni na razpolago. Nekaj razposlanih izvodov nam je došlo nazaj s pripombo, da se je naslovnik preselil neznano kam. — Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Dolžan, Knjiga uradnih vlog. Obrazci političnih, vojaških, finančnih, davčnih, sodnih in vseh drugih vlog za vsakdanje potrebe. Cena 3 K, eleg. vez. 4 K. — Ta izredno praktična knjiga, ki si je v par mesecih, odkar je izšla, pridobila že velik sloves med slovenskim ljudstvom, je za vsakega posameznika neprecenljive vrednosti. Z njeno pomočjo bo vsak sam lahko pravilno pismeno občeval z uradi in — če sploh možno — tudi dosegel, kar prosi ali zahteva. Dobiva se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Higijena na kmetih. Cena 1 K 20 h, po pošti 1 K 30 h. Higijena nas uči, kako, v kakih razmerah in s kakimi sredstvi moramo živeti, da se obranimo boleznim in ostanemo do pozne starosti čvrsti in zdravi na duhu in na telesu. Navedena knjiga, ki je takorekoč natančen katekizem vseh teh koristnih navodil, se peča jasno in poljudno z vsemi posameznimi poglavji higijene. Tako obrazlojuje natančno javno higijeno, kamor spadajo ceste, cerkve, gostilne, šole itd., higijeno stanovanj, osebno higijeno, kamor spada negovanje telesa, obleka, hrana ter določila, kako se je varovati raznih bolezni, dalje higijeno v hlevu in gospodarskih poslopih ter končno higijeno domačih živali. Knjiga je pridelan tudi dodatek, ki obsega navodila o prvi pomoči pri nezgodah. Knjiga je prava zakladnica zlatih nauk za vsakega posameznika, posebno bodo pa iz nje črpali zlate resnice ljudski govorniki, voditelji društev. itd. Dobi se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

KATOLIŠKA BUKVARNA V LJUBLJANI.

Smešnice.

Navihanec. Stanko: »Mama, jaz sem pa sol stresel na beli prt.« — Mati: »Pa jo zopet lepo v stran spravi, nerodnež!« — Stanko: »Mama, če se sol stresa, ali to ne pomeni, da bo kakšna sitnost?« — Mati: »Pravijo tako, in res večkrat kaj takega pride.« — Stanko: »Pa če se ne stresa sol, potem ni sitnosti?« — Mati: »Seveda ne.« — Stanko: »No, potem je že dobro, mama; saj jaz nisem stresel soli, ampak črnilo se mi je razlilo po prt.«

Odkritosrčno. Tujec (občinskemu slugi): »Povejte mi vendar, kdo je prvi v vaši občini?« — Sluga: »Mati županja.«

Kamniška železnica. »Ali je še kaj prostora v vagonu?« — Konduktor: »Nobenega, vse je polno. Lahko pa greste zraven vlaka do Ježice, tam jih bo nekaj izstopilo.«

Po domače. Turist: »Jutri bi rad vstal in odpotoval že ob štirih jutraj.« — Sluga: »Nič ne de; saj postržnino mi lahko pustite na mizi!«

Ne bo šlo. Učitelj v šoli: Pred poukom boste mirni, drugače si še noge in vratove polomite; potem boste pa zopet vse utajili.«

Ogorčen. Zidar (kateremu ponujajo kozarec vode, ko je padel raz oder): »Kako globoko se pa mora tukaj pasti, da se dobi vsaj pol litra vina?«

Lep uvod. Profesor: »Prišel sem, da si ogledam vašo zbirko starin.« — Komerčni svetnik: »Dovolite, da vam najprej predstavim svojo soprogo in hčere.«

Vse zastoj. Ječar: »Luka, ali ste zopet tukaj?« — Luka: »Jaz nisem tega kriv, gospod ječar, saj sem tajil do zadnjega.«

Prezrnež. Trgovec: »Pokličite postrežka, da vrže tega nadležnega človeka vuni!« — Agent: »Dovolite, da vam ta čas, ko bomo čakali na postrežka, pokažem nekaj čisto novega, kar vam najtopleje priporočam.«

Na letovšču. »Ti, Janez, kaj so pa danes tvoji prašiči tako veseli?« — Janez: »Veš, danes kuha zopet gospa iz mesta in takrat navadno do bijo celo kosilo — prašiči.«

Dobrohotno. Oče: »Poglej, Franci, Binca joka, ker ji nisi hotel dati polovico breskve.« — Franci: »Saj sem ji itak dal celo peško in iz te ji lahko zraste celo drevo.«

Zaletel. Gospodar (k novemu vajencu): »Ali ti je že povedal knjigovodja, kakšno delo boš popoldne opravil?« — Vajenec: »O ja; zbuditi ga moram, kadar vas vidim, da greste v trgovino!«

Nekaj nenavadnega. Tujec, ki je prenočil v hotelu: »Celo noč so me bolhe grizle!« — Soharica: »Ja... kaj pa hočejo drugega početi?«

Botri

ako hočete narediti svojim birmancem res veselje in dati spomin, jim kupite dobro uro in lepo verižico. Vse to dobite, kakor tudi lepe uhane, prstane itd. po znižanih cenah pri dobro poznani tvrdki

F. ČUDEN, Ljubljana 249
Prešernova ul. 1.

!! Ilustrovan cenik brezplačno !!

Vse oboletosti
sopilnih organov

oslovski kašelj, navadni kašelj, prehlajenje, influenza in

Dobi se o K. 4.- v vseh lekarnah.

pljučne bolezni

na duha zdravijo številni
zdravniki in profesorji vedno z

SIROLIN "ROCHE"

Svoji k svojim je geslo dandanes. Pod tem geslom se priporoča urarska tvrdka F. Čuden, ki je res domača tvrdka. Ni skoro Slovenca, ki bi ne poznal te stare domače tvrdke, ki je bila nekdanj na Mestnem trgu, sedaj pa se nahaja že blizu deset let v Prešernovi ulici št. 1. Lokal na Mestnem trgu je bil svoj čas prevzel gospod H. Suttner, Čudnov svak, ki se je pozneje preselil v Gradec. Toliko v pojasnilo onim, ki iščejo tvrdko F. Čuden še vedno na Mestnem trgu.

† Tužnim srcem naznanjamo podpisani v svojem in v imenu vseh sorodnikov žalostno vest, da je njih ljubljeni nepozabni oče

Jožef Rozman

posestnik

danes dne 11. junija 1914 ob 5. uri zjutraj po kratki mučni bolezni previden s svetimi zakramenti v 69. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspal. Truplo dragega pokojnika se bo dne 13. t. m. ob 7. uri zjutraj v cerkvi Sv. Nikolaja na Boh, Bistrici blagoslovilo ter na pokopališču položilo k večnemu počitku. Maše zadušnice se bodo brale dne 21. t. m. v cerkvi Sv. Nikolaja.

Nemški Rovt pri Boh. Bistrici, dne 11. junija 1914.

Janez, Jakob, Jožef, Franc Rozman sinovi, Ivana Ravnik, Elizabeta Odar, Marija Sušnik, hčere.

Tržne cene

za 100 kg.

Ljubljana, 16. junija 1914.

Deželni pridelki:	Cena		Zivina, meso	Cena	
	K	v		K	v
Pšenica	26	—	Ziva vaga:		
Rž	19	—	Goveda pilana	86	—
Ajda	24	—	Teleta težka	98	—
ječmen	20	—	Teleta mala	90	—
Oves	16	—	Prešiči	60	—
Proso belo	23	—	Koštrani	60	—
Proso rumeno	19	—			
Koruzna stara	16	—	Kuretnina in drugo:		
Koruzna nova	19	—	Maslo kuhano od		
Leča	24	—	K 2.0— do	240	—
Grah	—	—	Maslo surovo od		
Lanceno seme	32	—	K 2.50— do	200	—
Grašica	—	—	Sisnina sveža (speh)	150	—
Domača detelja	—	—	Sisnina prekajena	158	—
Fizol Ribučna	—	—	Mast svinjska	156	—
Fizol Prepelčar	—	—	Lajh	88	—
Fizol Mandalon	—	—	Lajh 100 komadov	7	—
Cebula	—	—	Pisanci	8	—
Krompir	5	—	Golobi	—	60
Zelje sveže	—	—	Raca	—	—
Zelje kislo brez soda	8	—	Gos	—	—
Repa gorenjska	1	50			
Repa sveža	—	—	Kolonijalno blago		
Repa kisla brez soda	—	—	na debelo:		
Brijne	—	—	Riz Rangon od		
Kumne	50	—	K 25— do	28	—
Orehi	85	—	Kava Santos od		
Gobe suhe	—	—	K 26— do	190	—
Suhe hruske	—	—	Sladkor od Kei — do	83	—
Suhe češnje	60	—	Petrolej	32	—
Jeziče	—	—			
Zelod	—	—			
Sinrekovi storži	—	—			
Samo	8	—			
Slama	8	50			
Stelja	3	—			

Iveri.

Kdor je mladost preživel v opojnosti, ne sme zameriti, če ga na starost zgaga peče. Kdor govori, dostikrat ne ve, zakaj; kdor molči, pa vselej ve. Koliko je vredno molčanje, nas pouči dostikrat tisti, ki vedno žlobudra. Govorniška umetnost se da naučiti, molčestnost ne.

»Pustite me, da izgovorim,« pravi marsikdo, ki ne pusti drugim do besede. Marsikdo naredi eno neumnost za drugo, ker ne more vseh naenkrat. Koliko je skrivnost vredna, vemo šele po tleji, ko se je izvedela. Kdor veliko čenča o tem, česar ne razume, takega se najlažje pripravi, da umolkne, če se ga popraša kaj takega, kar bi moral vedeti.

Mnenje gospoda dr. F. Vögele v Meranu.

Gospod J. Serravallo, Trst.

Zahvaljujem se Vam za dopošiljatev Vašega železnatega kinavina Serravallo. Nikdar ne bom opustil priporočati Vaš izdelek, ki je tako uspešen v raznih slučajih konvalescence in slabosti.

Meran, 4. junija 1911.

Dr. Vögele.

PEBECO
PASTA
čisti usta i zube
Velika Tuba K 1.50
mala Tuba K 1.-

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Gradec, 10. junija: 56, 10, 15, 66, 81.
Linc, 13. junija: 38, 7, 88, 56, 30.

EMAJLNI LAKI
OREBON
LAKI ZA PODE

SKRIVALNICA.

Kje je graščak?

Kuverte s firmo,
- - pisma, - -
- - račune itd -
izvršuje natančno po
: naročilu :
: Katoliška :
: tiskarna :
v Ljubljani.

Kupujte v Katoliški Bukvarni!

„CAS“
znanstvena revija, izhaja 10krat v letu in stane po 5 K na leto. Naročnino prejem upravnštvo v Ljubljani.

Ako imate lišaje

čemu dolgo bolehati?

Ko vendar dobite pri lekarnarju Stauderju

Euzema balzam

ki vam prinese pomoč! Lišaji vseh vrst, izpačaji, haemorrhoidi, celo v zastaranih slučajih, izginejo nenadoma. Mnogo pohval od ozdravljenec. V Avstro-ogrski vpeljano z najboljšimi uspehi.

Puštica za poskušnjo K 3. 3411
Pristen le iz Roth-ove lekarnar Kaufbeuren D 35. bav. Allgäu.

Ne pustite se premotiti. Stara svetovno znana tvrdka H. Suttner se nahaja samo v Ljubljani 1, Mestni trg 25, in nima nobene podružnice, ne v Ljubljani in ne drugje, ima samo eno lastno protokolirano tovarno ur v Svici.

Steckenplerd - lilično mlečno milo
BERGMANN & CO., Tešin ob Labi
je slejkoproj neobhodno potrebno za racionalno negovanje kože in lepote. Vsaki dan pohvalnice. Dobi se povsod a 80 vin. 745

Radl boleznj se ceno proda: 194
nov voz z lojternicami in nov voz s prednjo zavoro
pri J. PRETNARJU, Zabreznica p. širovnica, Gorenjsko.

Srečo in bogastvo
nudi loterija, a ne vsem, kajti dobe le nekateri, dočim je onih, ki zgube, neprimerno več. Komur je za denar vseeno, ta bo ostal pri loteriji, komur je pa njegov denar drag, ta naj čita današnji oglas „Slovenske Straže“, glasom katerega z nakupom dobrih vrednostnih srečk zamore obogateti, na vsak način pa mu je zajamčen za vsako srečko po najmanj en dobiček, trajna vrednost srečk in s tem tedaj varnost za srečke izdanega denarja. Ker so za naročnike srečk določene tudi nagrade in premije, je marsikomu dana prilika, dobiti poleg izbornih vrednostnih srečk tudi še velik ali pa ves del zanje izdane kupnine nazaj. Ponudba je vseskozi poštena in se tedaj sama od sebe priporoča. Ker se prihodnje zrebanje vrši že v prihodnjih dneh, pišite še danes po pojasnilo, ki vam ga takoj brezplačno pošlje: Valentin Urbančič, Ljubljana 2.

Proda se po nizki ceni eno leto rabljena
žaga-samica
lahke konstrukcije, posebno pripravna za bodoči električni obrat. Naslov pove uprava „Domoljuba“ pod št. 2021. (Znamka za odgovor!)

Učenec 14 let star, poštenih staršev, se sprejme za stvarno in pohlštveno mizarstvo v pouk. — Obenem rabim izkušnega
žagarja na samico s krožno žago oboje je napravljeno na jermena. Dobro akordno plačilo. - Oglasiti se je do 30. junija 1914 pri
Ign. Ažman v Kropl. 1973